

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Smarre – Rokegem - Kerkplein (Horebeke, Oost-Vlaanderen)

Projectcode: 2020A277
Februari 2021

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteur: Floortje Heirman, Aaron Willaert

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2021

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV.

Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek	9
1.1	Administratieve gegevens	9
1.2	Onderzoeksopdracht.....	12
1.2.1	Doelstelling.....	12
1.2.2	Onderzoeksvragen	12
1.2.3	Juridische context	12
1.2.4	Randvoorwaarden	12
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	13
1.3	Werkwijze en strategie.....	14
1.3.1	Methode.....	14
1.3.2	Fysisch geografische situatie	14
1.3.3	Historische context en bekende archeologie	14
1.3.4	Archeologische indicatoren.....	14
1.3.5	Verstoringshistoriek	15
1.3.6	Introductie tot het projectgebied	16
1.3.6.1	Ruimtelijke situering	16
1.3.6.2	Geplande werken.....	17
1.4	Assessmentrapport.....	27
1.4.1	Fysisch geografische en geologische situatie	27
1.4.1.1	Landschappelijke situering	28
1.4.1.2	Tertiaire lithostratigrafie	33
1.4.1.3	Quartaire lithostratigrafie.....	35
1.4.1.4	Bodemvormingsprocessen	36
1.4.2	Historische en archeologische voorkennis	40
1.4.2.1	Overzicht van de gekende archeologische waarden.....	40
1.4.2.2	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	47
1.4.2.3	Huidige gebruik en verstoringen	57
1.5	Synthese.....	63
2	Bibliografie.....	65

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).	11
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).	11
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).....	16
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2019, detail 1 (Bron: Geopunt).	17
Figuur 5: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2019, detail 2 (Bron: Geopunt).	18
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2019, detail 3 (Bron: Geopunt).	18
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2019, detail 4 (Bron: Geopunt).	19
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2019, detail 5 (Bron: Geopunt).	19
Figuur 9: Overzicht geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).	20
Figuur 10: Nieuwe riolering kerkplein weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).	21
Figuur 11: Werkzone tussen Korsele en Auwerikstraat weergegeven op de meest recente luchtopname (Bron: Geopunt).....	22
Figuur 12: Gracht A weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).....	23
Figuur 13: Gracht B weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).....	24
Figuur 14: Gracht C en bufferbekkens weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).	25
Figuur 15: Terrein voor grondverbetering weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).	26
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).....	29
Figuur 17: Profiellijn hoogteverloop terrein voor grondverbetering op het DHMV (Bron: Geopunt).....	30

Figuur 18: Hoogteverloop, NW-ZO ter hoogte van het terrein voor grondverbetering (bron: Geopunt).....	30
Figuur 19: Profiellijn hoogteverloop bufferbekkens weergegeven op het DHMV (Bron: Geopunt).....	31
Figuur 20: Hoogteverloop, ZW-NO ter hoogte van zone bufferbekkens (Bron: Geopunt).	31
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).....	32
Figuur 22: Hoogteverloop, ZW-NO over volledig terrein (Bron: Geopunt).....	32
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische kaart (Bron: Geopunt). ...	34
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt)..	35
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de bodemkaart (Bron: Geopunt).....	37
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).	38
Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).	38
Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).	39
Figuur 29: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI (Bron: Geopunt).....	40
Figuur 30: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777, ter hoogte van Korsele (Bron: Geopunt).....	48
Figuur 31: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840, ter hoogte van Korsele (Bron: Geopunt).....	49
Figuur 32: Locatie Oude Kerk, aansluitend op de hoeve, en Nieuwe Kerk, met daartussen het kerhof uit 1823, uitknipsel uit Geoportaal.....	49
Figuur 33: Oude kerk Sint-Maria-Horebeke weergegeven op de kaart van Jacques Horenbault, 1596 (bron: Bibliothèque Nationale de France).	50
Figuur 34: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777, ter hoogte van Sint-Maria-Horebeke (Bron: Geopunt).....	51
Figuur 35: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, 1840, ter hoogte van Sint-Maria-Horebeke (Bron: Geopunt).....	51
Figuur 36: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).	52
Figuur 37: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777, detail uiterste noorden (Bron: Geopunt).....	53
Figuur 38: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777, detail (Bron: Geopunt).	53

Figuur 39: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777, detail (Bron: Geopunt).	54
Figuur 40: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777, detail (Bron: Geopunt).	54
Figuur 41: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777, detail uiterste zuiden (Bron: Geopunt).....	55
Figuur 42: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	55
Figuur 43: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).....	56
Figuur 44: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart Vandermaelen, 1846-1854 (Bron: Geopunt).....	56
Figuur 45: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).....	57
Figuur 46: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1990 (Bron: Geopunt).....	58
Figuur 47: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2000- 2003 (Bron: Geopunt).	58
Figuur 48: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2008- 2011 (Bron: Geopunt).	59
Figuur 49: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2015 (Bron: Geopunt).....	59
Figuur 50: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).....	60
Figuur 51: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2019, detail 1 (Bron: Geopunt).	60
Figuur 52: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2019, detail 2 (Bron: Geopunt).	61
Figuur 53: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2019, detail 3 (Bron: Geopunt).	61
Figuur 54: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2019, detail 4 (Bron: Geopunt).	62
Figuur 55: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2019, detail 5 (Bron: Geopunt).	62

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....	9
Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.	27

1 Resultaten van het bureauonderzoek

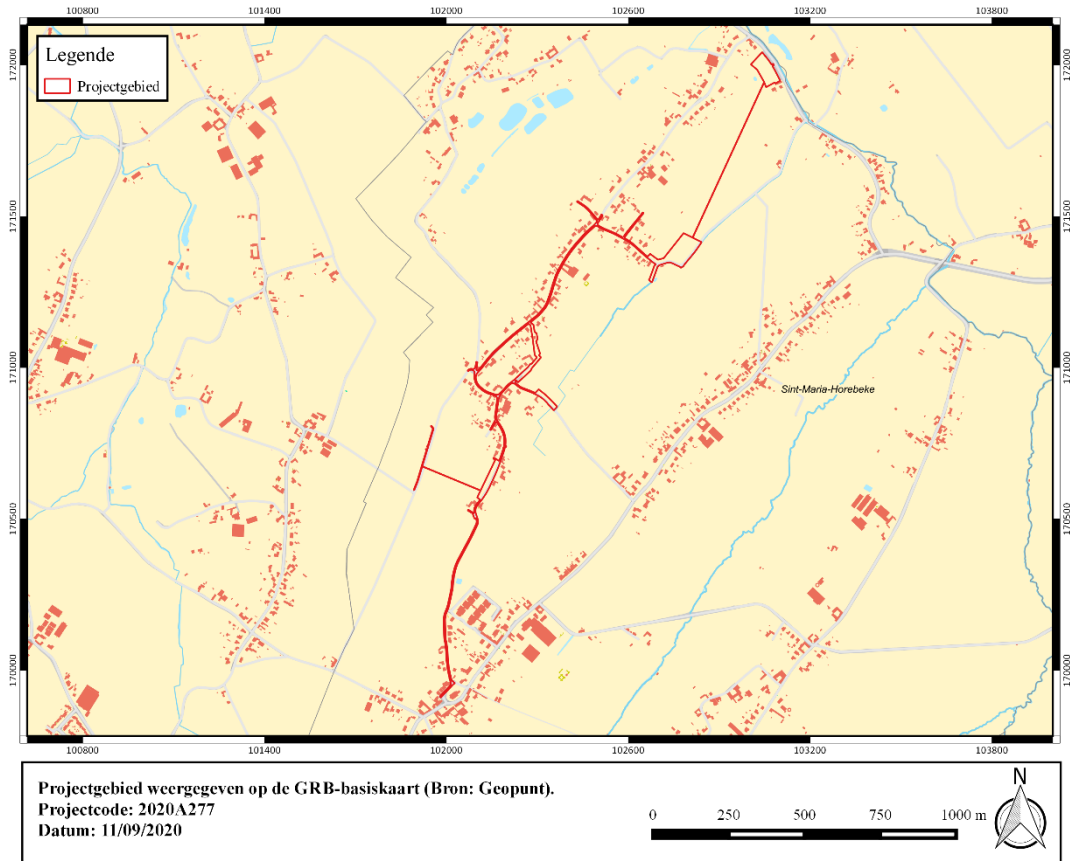
1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

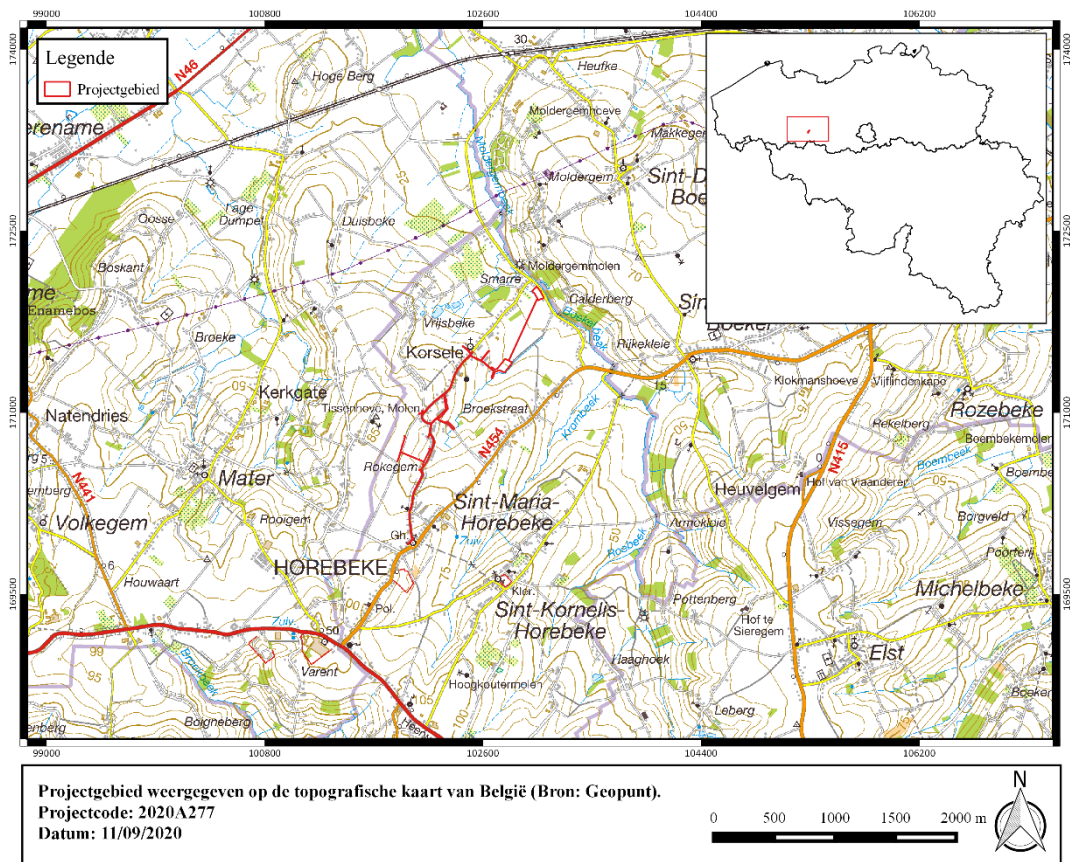
a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	Oost-Vlaanderen
	Gemeente	Horebeke
	Deelgemeente	Sint-Maria-Horebeke
	Postcode	9667
	Adres	Smarre – Rokegem 9667 Horebeke
	Toponiem	Smarre – Rokegem - Kerkplein
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	$X_{\min} = 101892$ $Y_{\min} = 169910$ $X_{\max} = 103101$ $Y_{\max} = 172042$
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	<p>Horebeke, Afdeling 1, Sectie B, nr's 316e (partim), 320b (partim), 321a (partim), 321b (partim), 350b (partim), 351b (partim), 362e (partim), 363d (partim), 365c (partim), 366a (partim), 367a (partim), 418 (partim), 456b (partim), 457e (partim), 458e (partim), 475a (partim), 476a (partim), 478a (partim), 480b (partim), 484a (partim), 486c (partim), 510 (partim), 513e (partim), 514a (partim), 519b (partim), 519k (partim), 519l (partim), 521a (partim), 522a (partim), 524 (partim), 526 (partim) 540a (partim), 599g (partim), 625g (partim), 628p, 628r (partim), 628l (partim), 628n (partim), 628f (partim), 629b, 633e (partim), 635c (partim), 635d (partim), 635e (partim), 717 (partim), 718b (partim), openbare weg</p> <p>Figuur 1</p>	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	<p>Figuur 2</p>	

d) Alle betrokken actoren en specialisten	Wouter Van Goidsenhoven (erkend archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Floortje Heirman (archeoloog) Elke Ghyselbrecht (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn te bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan deels in een zone bestemd als woonuitbreidingsgebied, deels als agrarisch gebied. Het onderzoeksterrein situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 3,2 ha; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel juridisch onwenselijk voorafgaand aan het aanvragen van de stedenbouwkundige vergunning. De opdrachtgever is op heden nog geen eigenaar van de terreinen.

Daarom wordt geopteerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Smarre – Rokegem - Kerkplein Horebeke werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart

1.3.3 Historische context en bekende archeologie

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed¹ geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare

¹ <https://cai.onroenderfgoed.be/>

fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen.

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstering van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971.²

² <http://www.geopunt.be/>

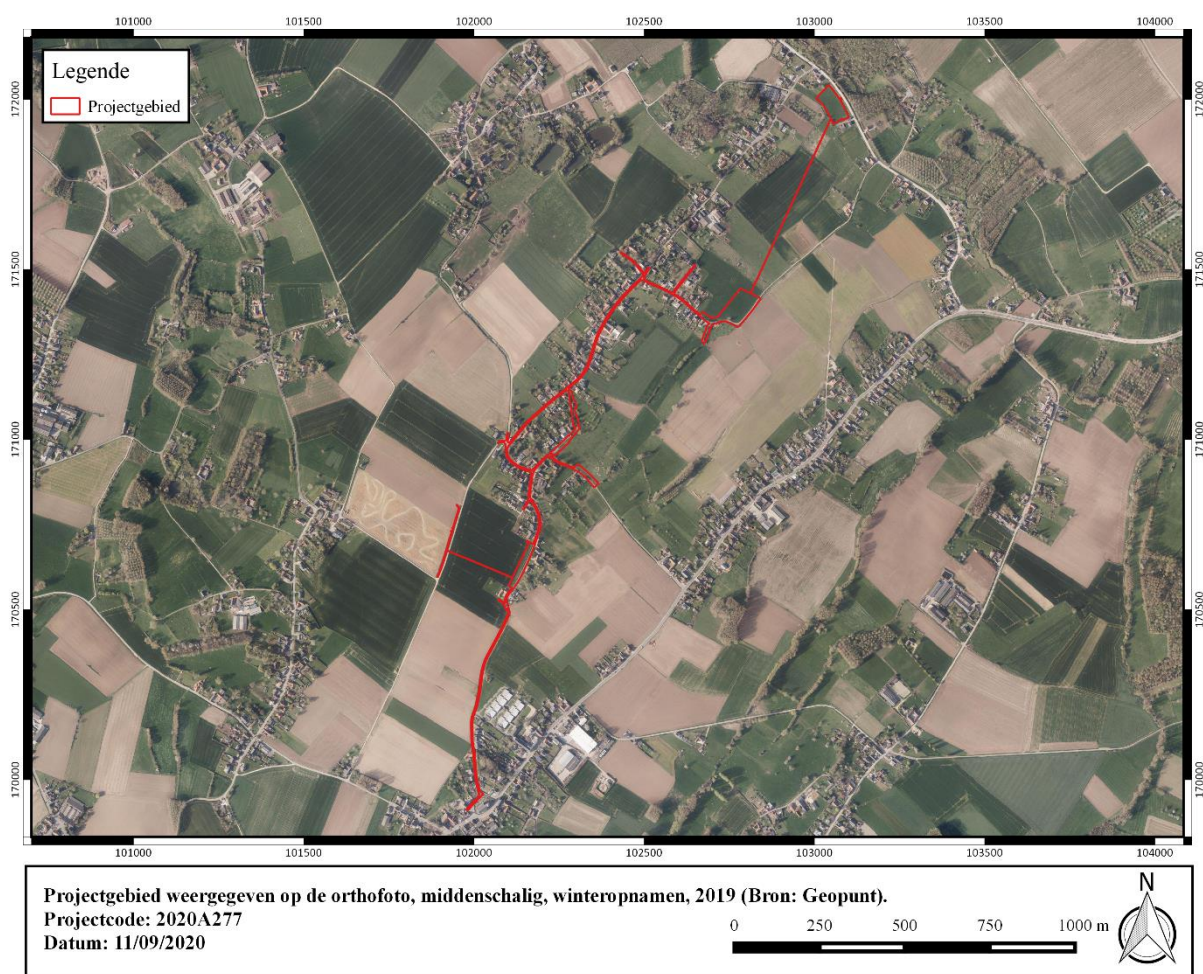

1.3.6 Introductie tot het projectgebied

1.3.6.1 Ruimtelijke situering

Het onderzoeksgebied is gelegen in Sint-Maria-Horebeke, deelgemeente van Horebeke, in de provincie Oost-Vlaanderen. De gemeente grenst ten noorden aan Oudenaarde (Mater) en Zwalm (Sint-Denijs-Boekel), ten oosten aan Zwalm (Sint-Blasius-Boekel) en Sint-Kornelis-Horebeke, ten zuiden aan Sint-Kornelis-Horebeke en Maarkedal (Schorisse) en ten westen aan Oudenaarde (Maarke-Kerkem en Mater).

Het projectgebied start in het noorden vanaf Smarre richting de Abraham Hansstraat langs Korsele, Rokegem, de Matersestraat en het Kerkplein naar het zuidwesten, op zo'n 900 m ten noorden van de huidige dorpskern. Het onderzoeksterrein beslaat een oppervlakte van ongeveer 3,2 ha, doorsnijdt enerzijds meerdere percelen en volgt anderzijds de openbare weg van afdeling 1, sectie B.

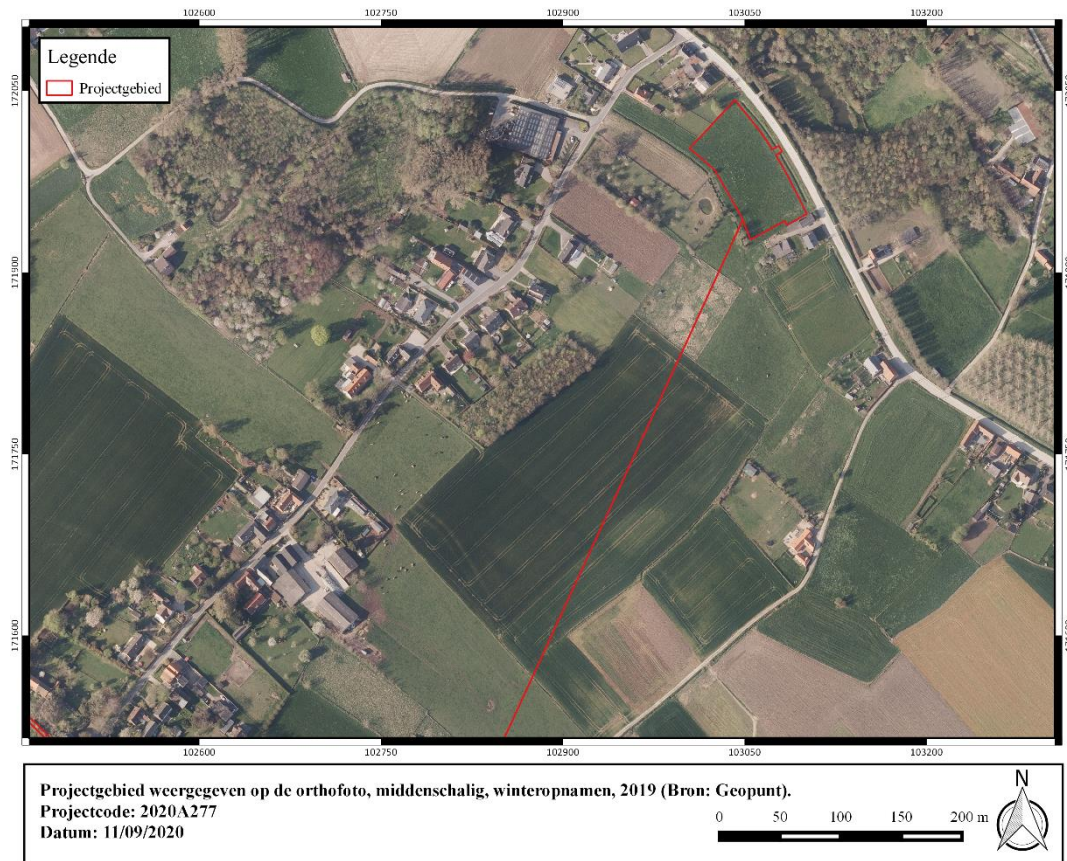
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2 Geplande werken

1.3.6.2.1 Bestaande toestand

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt ca. 3,2 ha.

Op heden bestaat het plangebied grotendeels uit verharding (openbare weg). Het overige gedeelte is ingenomen door akkerland of grasland.

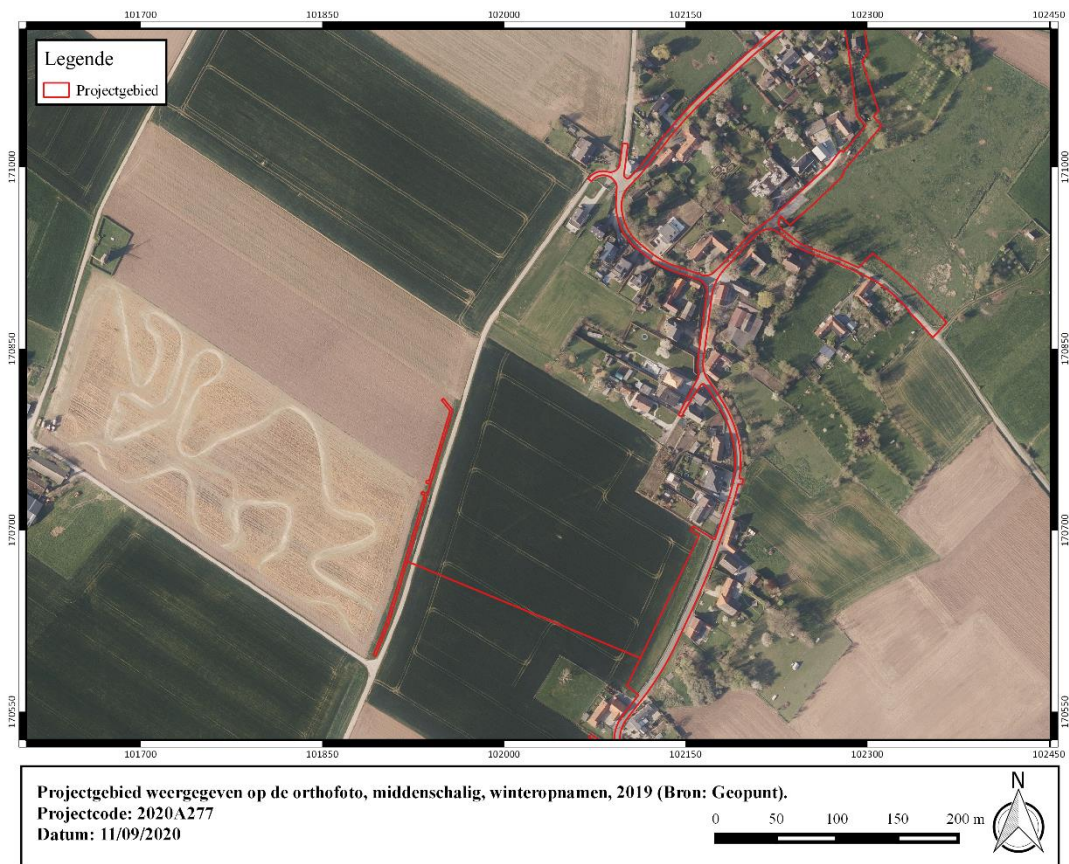

Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2019, detail 1 (Bron: Geopunt).

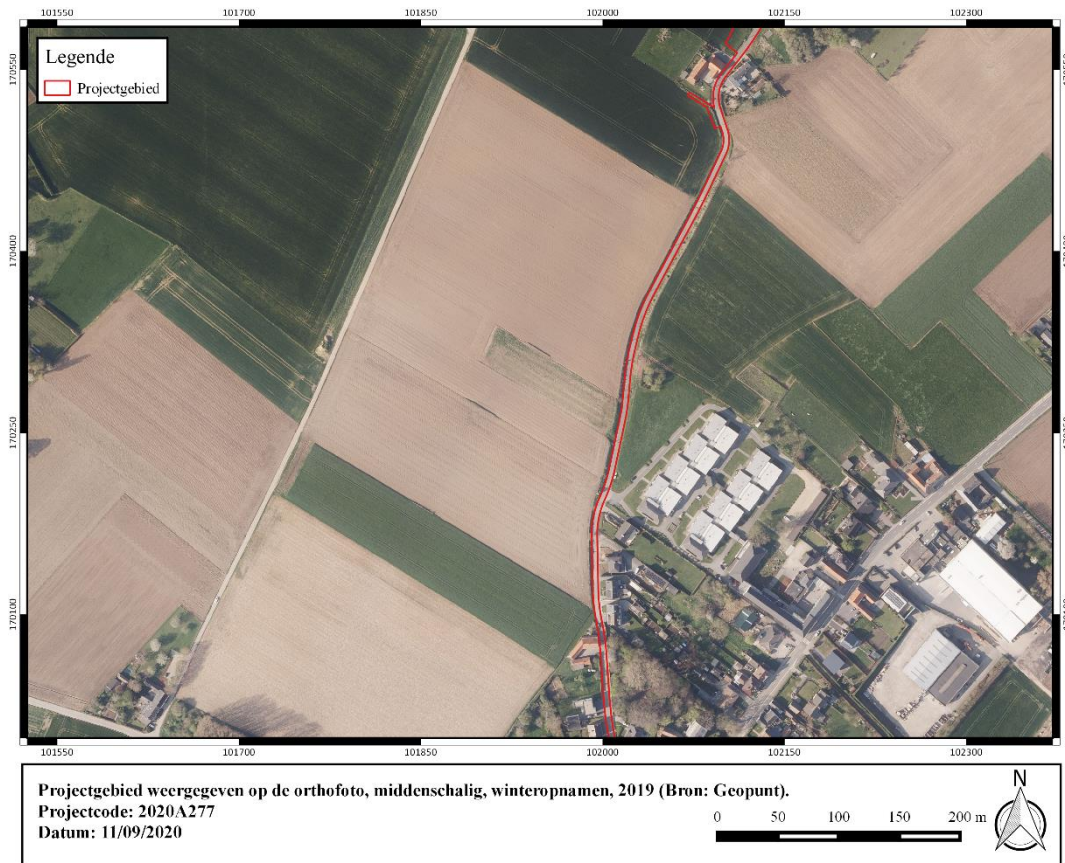

Figuur 5: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2019, detail 2 (Bron: Geopunt).

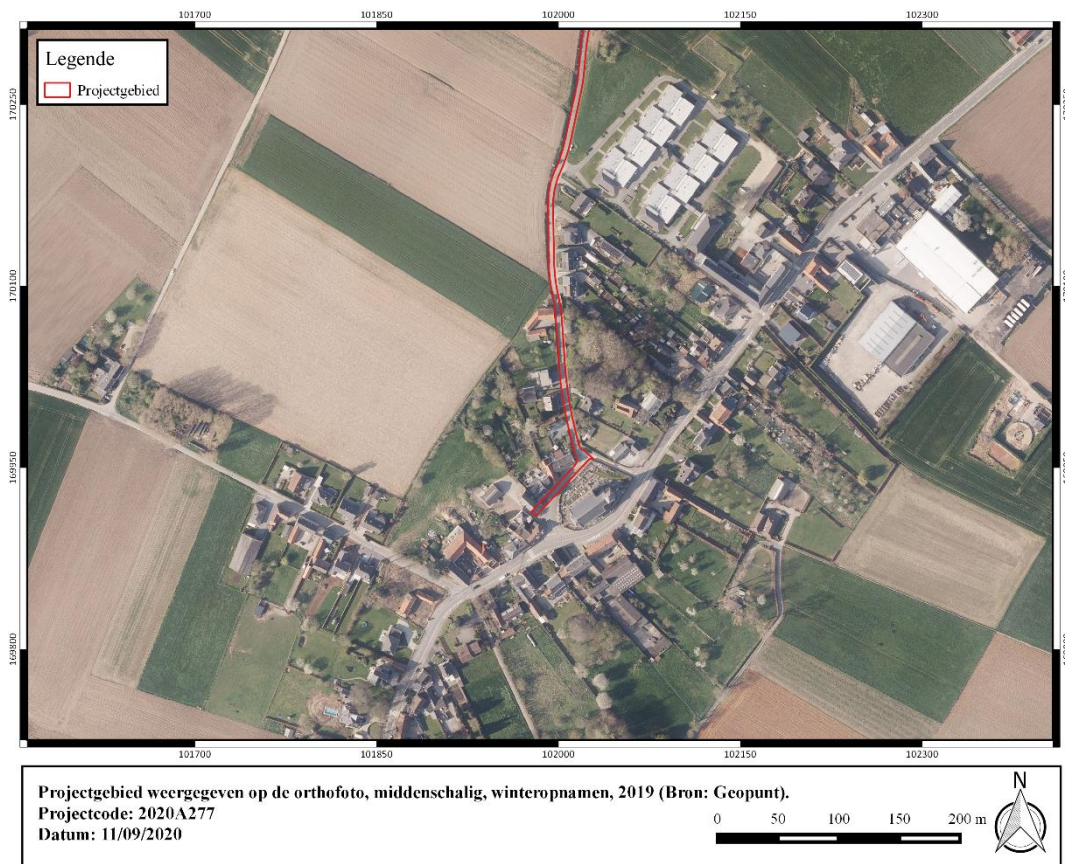

Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2019, detail 3 (Bron: Geopunt).

Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2019, detail 4 (Bron: Geopunt).

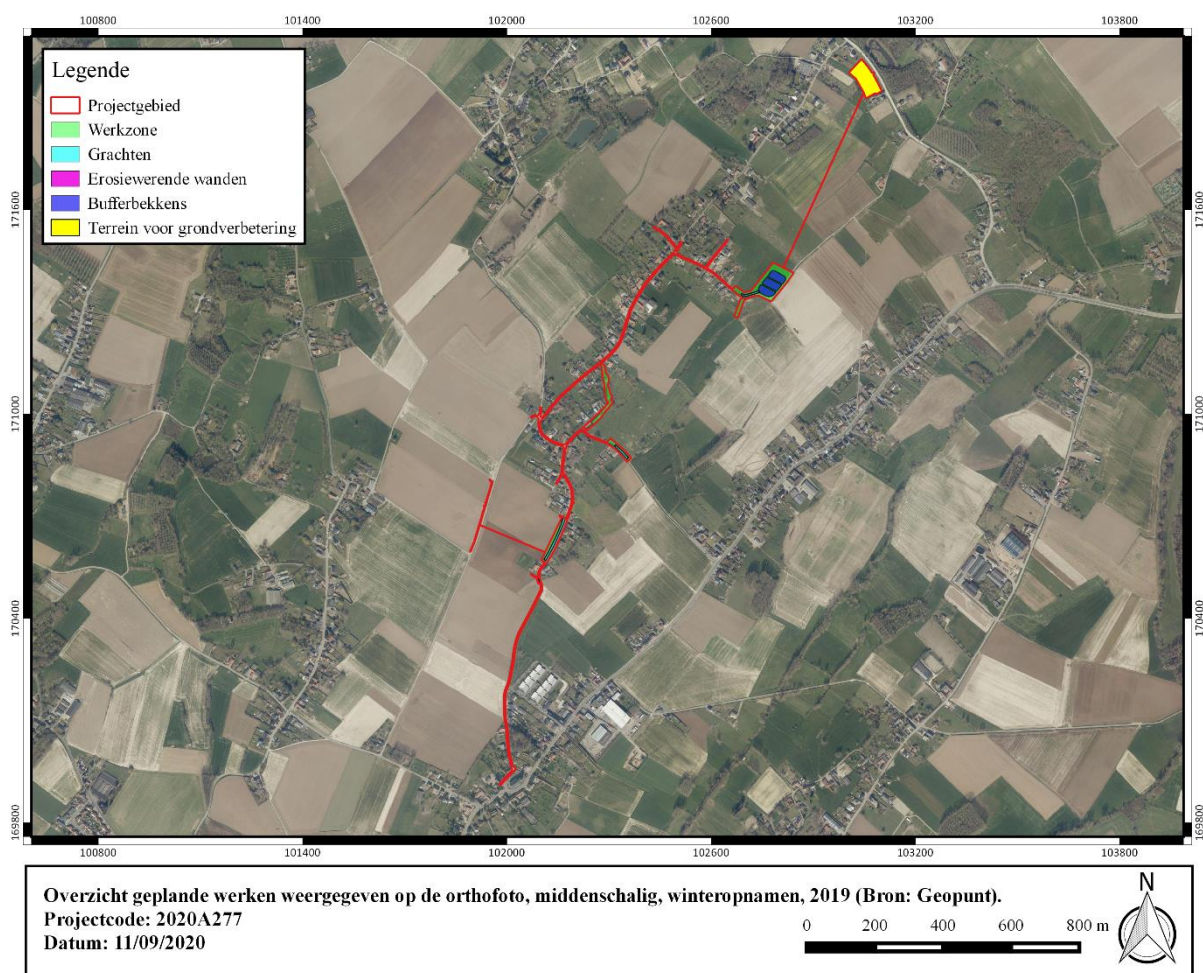

Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2019, detail 5 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2.2 Ontworpen toestand

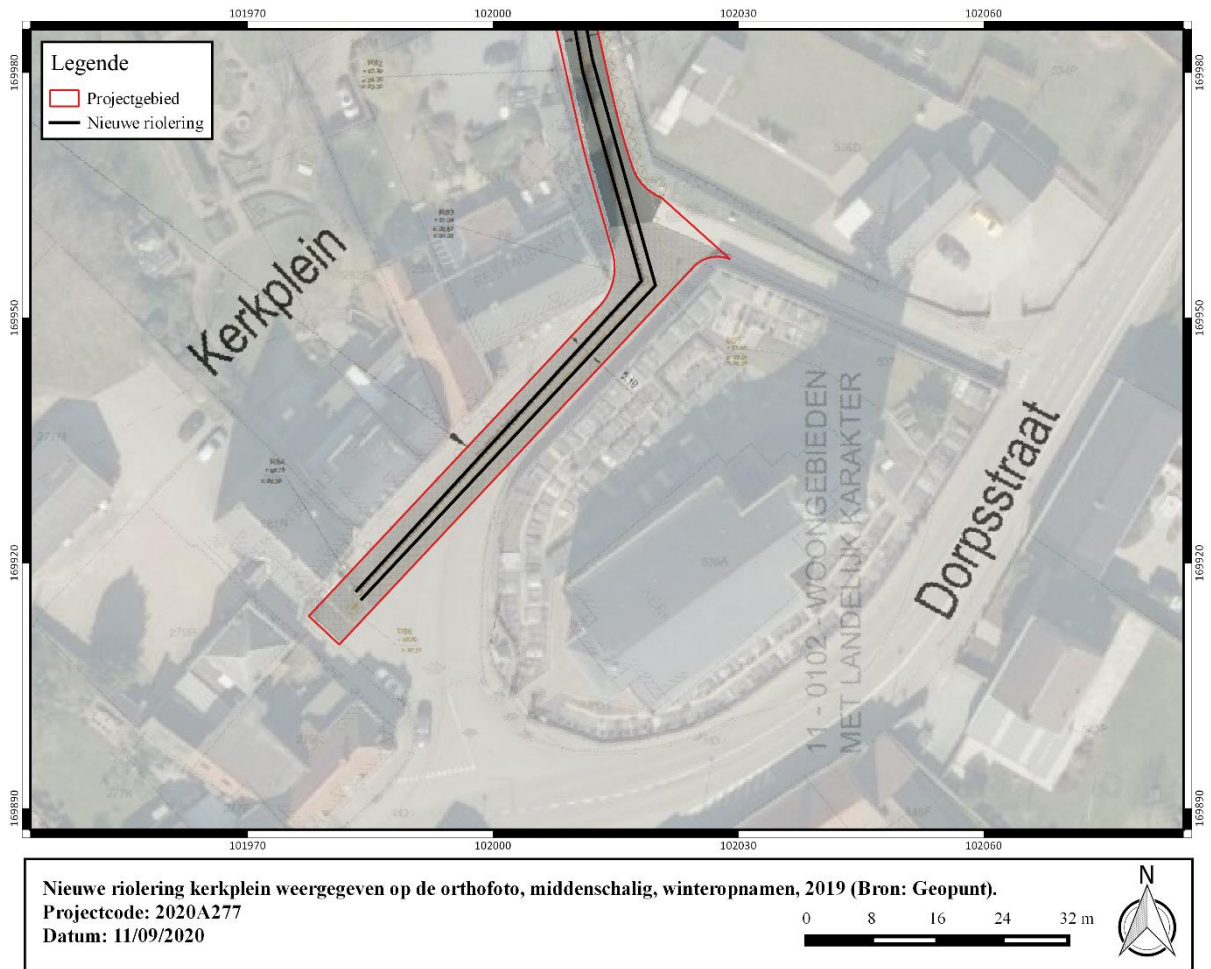
De werken omvatten de heraanleg van de wegenis en het rioleringsstelsel in Rokegem, Korsele, het Kerkplein, de Leugenstraat, de Auwerikstraat, de Tonnestraat, de Matersestraat, de Kromstraat, de Abraham Hansstraat en de Koning Willemdreef te Horebeke. Het doel van de project is de sanering van het gemengde rioleringsstelsel door de aanleg van een gescheiden riolering. De leidingen worden aangesloten op de bestaande stelsels aan de grenzen van het projectgebied. Hiernaast worden bijkomende grachten en bufferbekkens voorzien om buffering van regenwater te creëren.

Figuur 9: Overzicht geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

Riolering

Het projectgebied strekt zich uit tot aan het Kerkplein van Horebeke, zodat geen gemengde riolering op het stelsel dient aangesloten te worden en een gescheiden 2DWA-stelsel kan aangelegd worden in het gehele gebied. De DWA-leiding die het afvalwater van het projectgebied verzamelt, zal aangesloten worden op de Aquafin-collector (projectnr. 22.265) ter hoogte van het kruispunt Korsele – Abraham Hansstraat. Ook ter hoogte van het kerkplein wordt nieuwe riolering aangelegd. De riolering zal een variabele diepte hebben tussen ca. 1 – 2,5 m onder het maaiveld. Het overgrote deel van de nieuwe riolering valt niet samen met bestaande riolering. Voor de aanleg van de nieuwe riolering dient een sleuf uitgegraven te worden van ca. 2 meter breed.

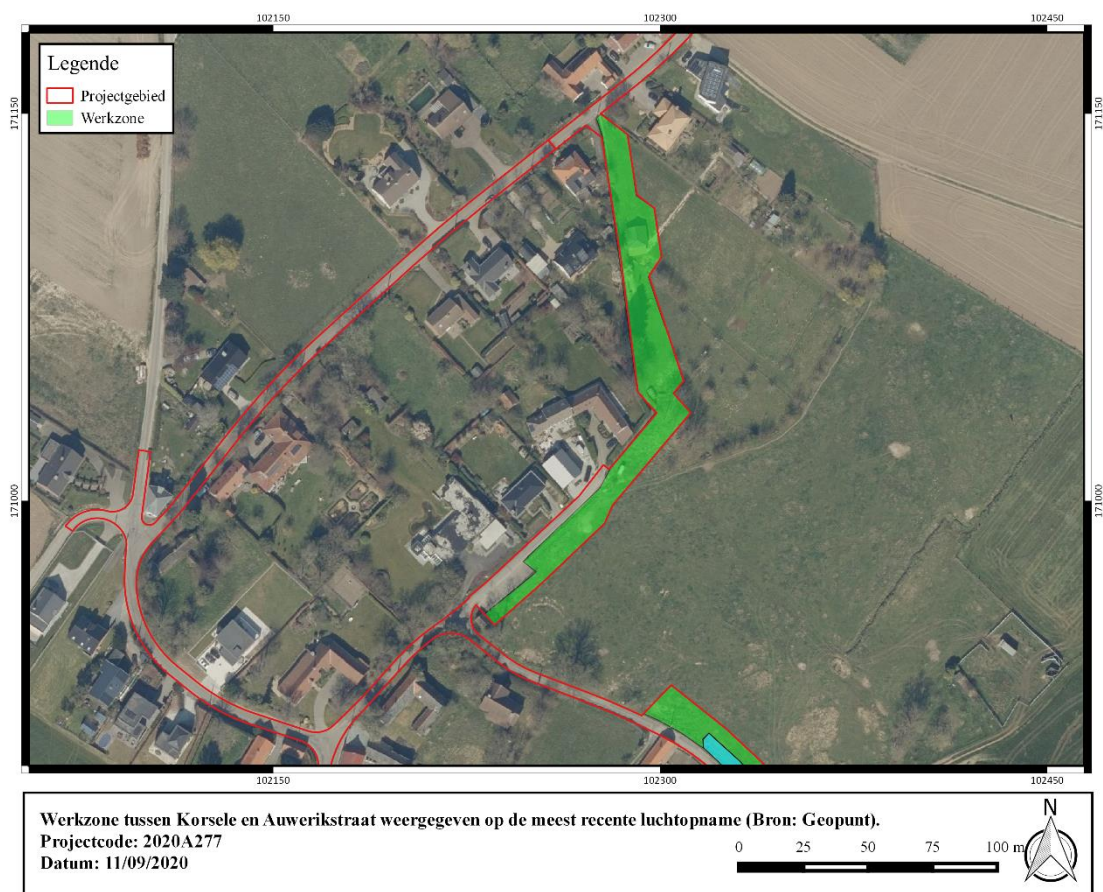

Figuur 10: Nieuwe riolering kerkplein weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

De riolering valt overal samen met bestaande wegenis met uitzondering van de zone tussen Korsele en het noordelijk uiteinde van de Auwerikstraat. Hier wordt rondom de nieuw aan te leggen riolering een werkzone voorzien over een oppervlakte van ca. 2508 m² (breedte ca. 10 à 12 meter). De riolering wordt aangelegd tot een diepte van ca. 2,5 m-mv. Voor de werkzone zal de bodemingreep max. 30 cm-mv bedragen.

Naast het rioleringsstelsel wordt de weginrichting eveneens heraanlegd. Over het volledige traject, met uitzondering van het Kerkplein, wordt de wegenis aangelegd in asfaltverharding. Op het Kerkplein wordt de wegenis heraanlegd met de oorspronkelijke kasseien. De breedte van de wegenis wordt over het volledige traject behouden volgens de bestaande toestand.

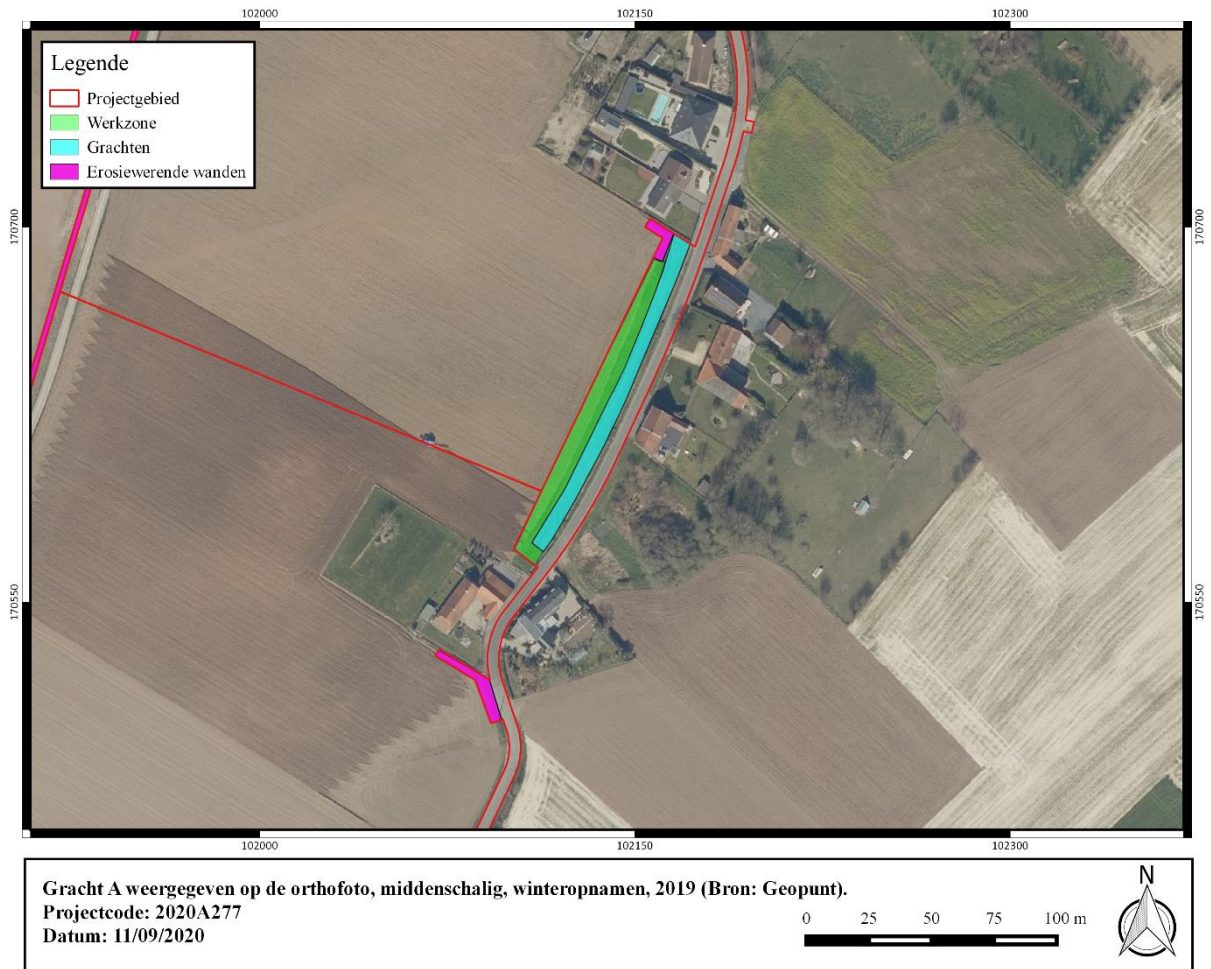

Figuur 11: Werkzone tussen Korsele en Auwerikstraat weergegeven op de meest recente luchtopname (Bron: Geopunt).

Grachten

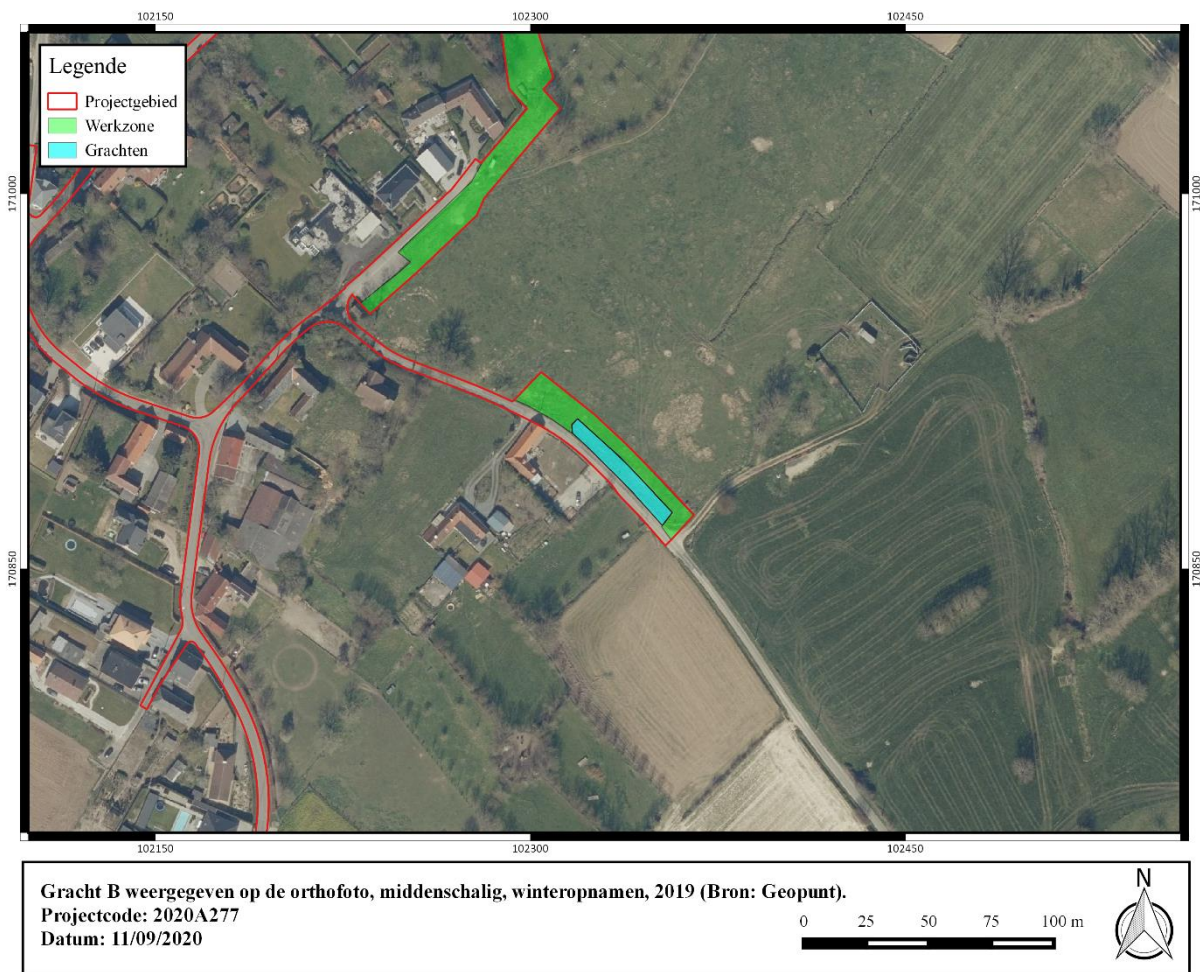
A/ Een eerste bijkomende gracht wordt aangelegd in Rokegem over een lengte van ± 130 m ter hoogte van huisnummer 14 tot 18A. De gracht zal aansluiten op het nieuw te plaatsen RWA-stelsel. Aan de gracht worden twee erosiewerende wanden voorzien om erosie van afstromende onverharde oppervlakten naar de gracht te mitigeren. Een wand met lengte ± 20 m wordt voorzien op perceel 367A. De tweede wand met een lengte van ± 55 m wordt voorzien op perceel 360B. Rondom de gracht wordt een werkzone aangelegd. De bodemingreep ter hoogte van deze gracht, inclusief werkzone zal ca. 1835 m^2 bedragen. De breedte van de strook bedraagt ca. 12 à 16 meter.

Figuur 12: Gracht A weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

B/ Een tweede buffergracht wordt aangelegd in de Tonnestraat over een lengte van ± 53 m en mondt uit in de niet-geklasseerde waterloop. Voor deze gracht en de omliggende werkzone wordt een bodemingreep voorzien over een oppervlakte van ca. 937 m², de breedte van de strook bedraagt ca. 10 à 15 meter.

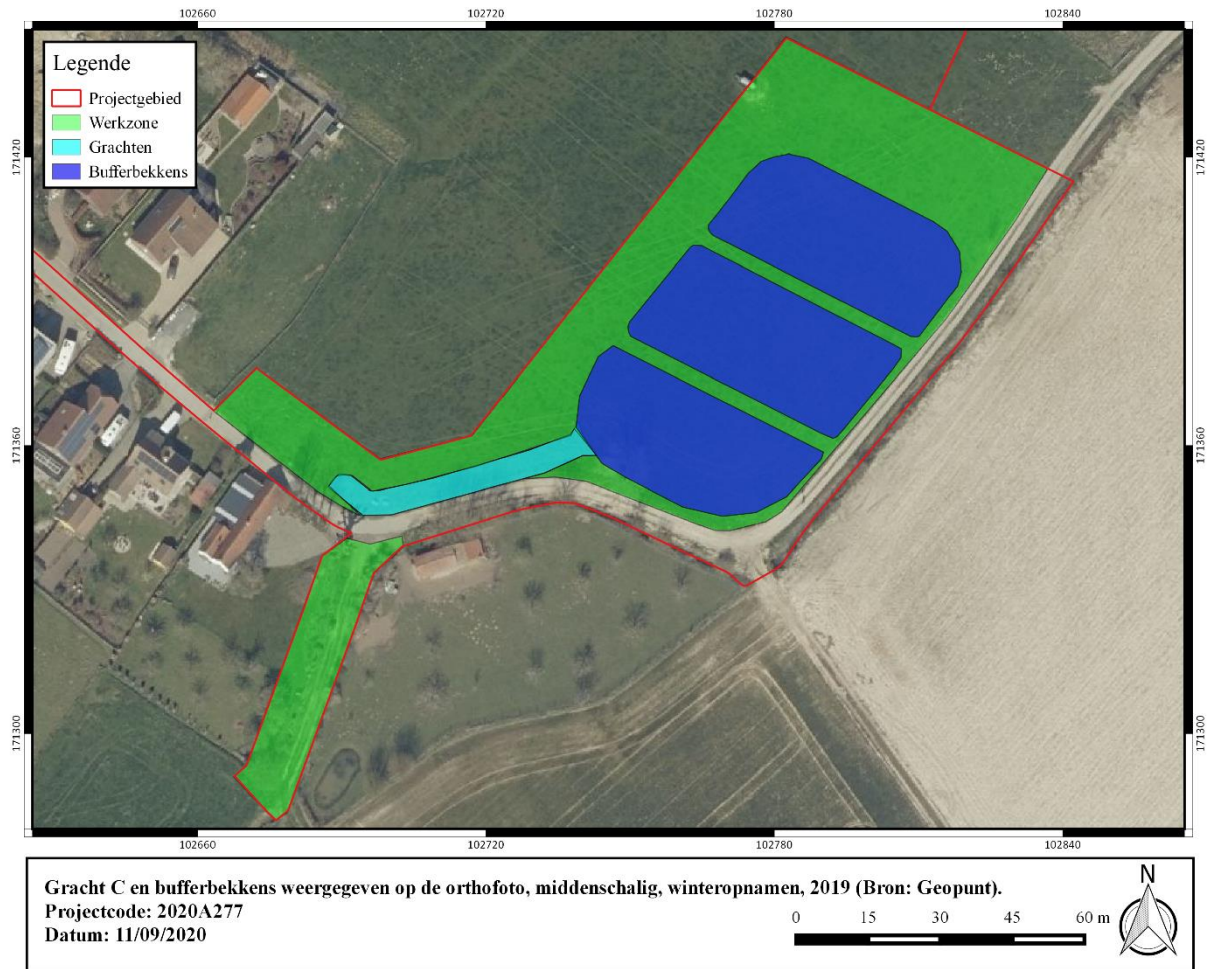
Figuur 13: Gracht B weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

C/ Een derde gracht wordt aangelegd in de Abraham Hansstraat over een lengte van ± 75 m en mondt uit in de geplande bufferbekkens.

Bufferbekkens

Aan de A. Hansstraat worden er in totaal drie bufferbekkens voorzien met een totaal buffervolume van 1485 m³. De lobben worden met elkaar geconnecteerd door overstortleidingen. De aarden wegel langs de oostzijde van de bufferbekkens blijft behouden. Deze volledige zone van de gracht, de bufferbekkens en de omliggende werkzone bedraagt **ca. 7080 m²**.

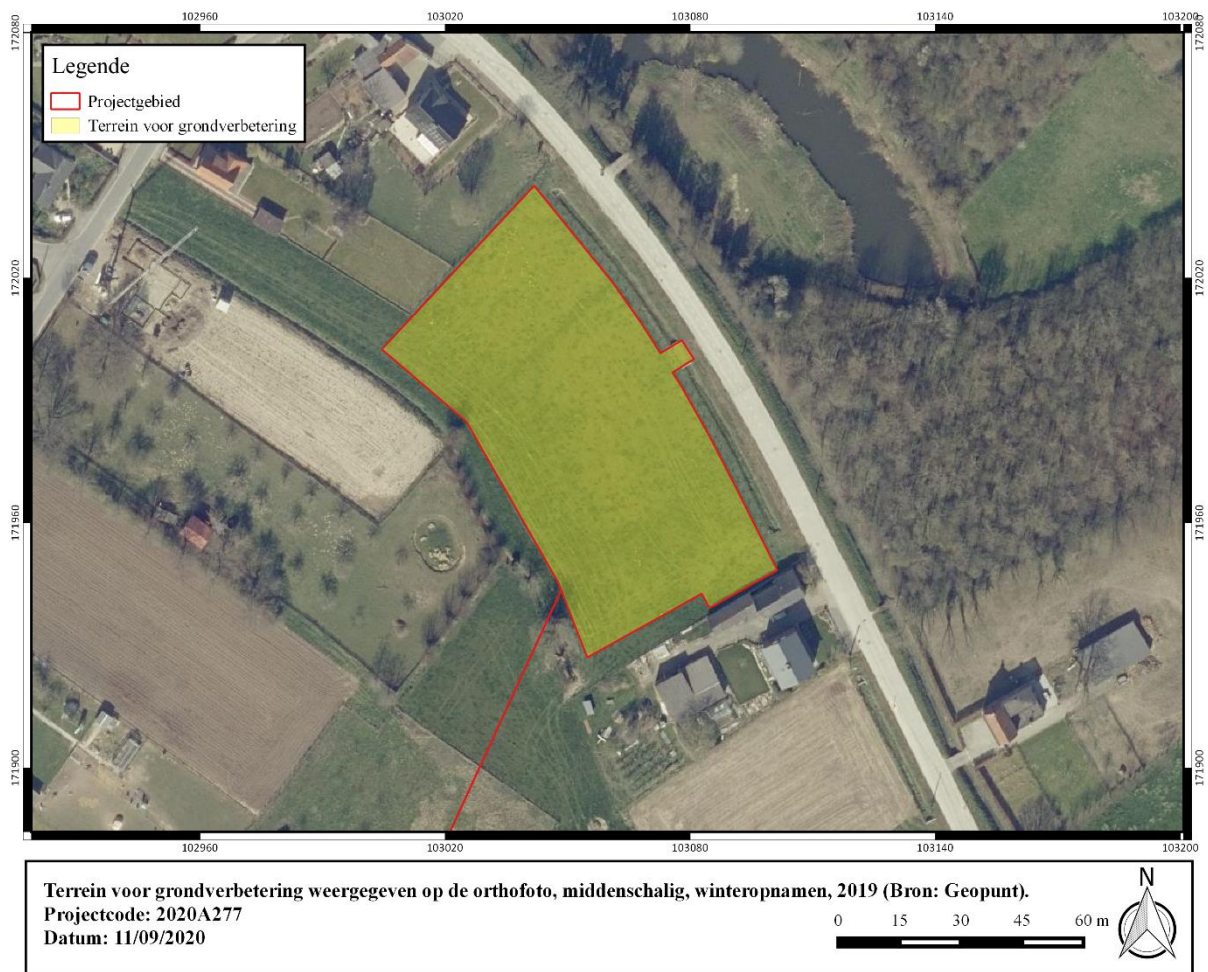
Verder worden er werken uitgevoerd aan de geklasseerde waterloop van 2de categorie OS269b aan de A. Hansstraat. Een deel van de waterloop wordt geherprofileerd. Een deel van de waterloop dat op heden is ingebuisd is voorzien om opengelegd te worden en wordt ingericht als rechte open gracht. Hiertoe wordt langsheen de waterloop ten zuiden van de A. Hansstraat een werkzone ingericht over een oppervlakte van ca. 7 meter breed over een lengte van ca. 60 meter. Tenslotte wordt het derde bufferbekken aangesloten op de waterloop zodat het water kan overstorten om overstroming van de bekkens te vermijden.

Figuur 14: Gracht C en bufferbekkens weergegeven op de orthofoto, middenschalgig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

In het noordelijk deel van het plangebied wordt ter hoogte van Smarre 33 een terrein voor grondverbetering gerealiseerd over een oppervlakte van ca. **5140 m²**. Voor het terrein voor grondverbetering wordt de teelaarde afgegraven.

Figuur 15: Terrein voor grondverbetering weergegeven op de orthofoto, middenschaling, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.4.1 Fysisch geografische en geologische situatie

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

<i>Bron</i>	<i>Informatie</i>
Landschappelijke situering	Zandleem- en leemstreek
Tertiair	Lid van Moen (Formatie van Kortrijk) Lid van Aalbeke (Formatie van Kortrijk) Lid van Merelbeke (Formatie van Gentbrugge) Formatie van Tielt
Quartair	Type 2: eolische afzetting / hellingsafzettingen Type 3a: fluviaatiele afzetting / eolische afzetting / hellingsafzetting / fluviaatiele afzetting
Bodentypes	Adp, Aep, Ahp, Acp, Abp, AbB, Abp(c), Aca1, Aba1, OB, E
Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen	27,6 – 89 m +TAW
Hydrografie	Scheldebekken (deelbekken: Zwalm) Waterlopen: Peerdestokbeek, Krombeek, Roebeek, Borrebeek

1.4.1.1 Landschappelijke situering

Landschappelijk gezien is het plangebied gelegen in de zandleem- en leemstreek.

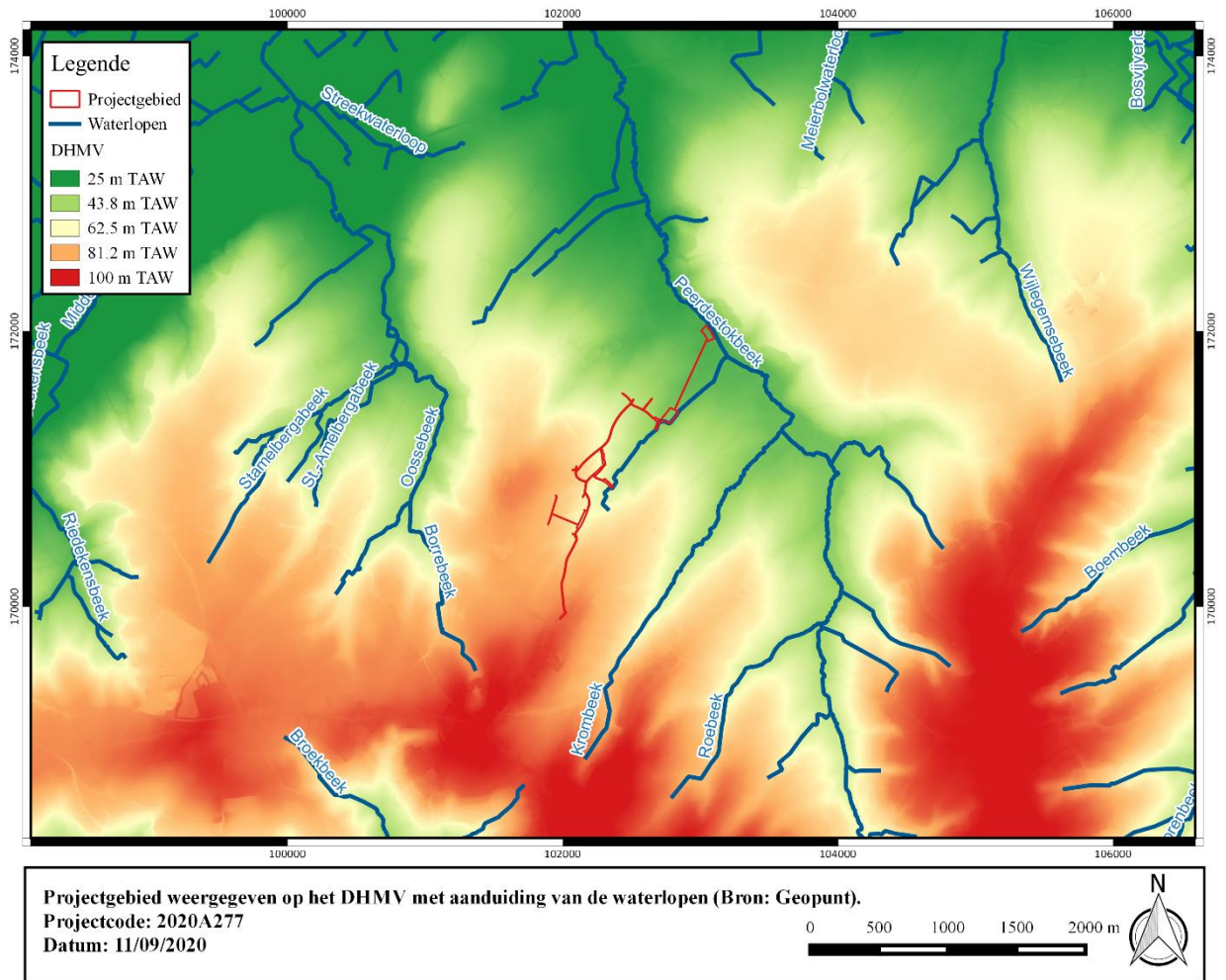
Het terrein is gelegen op een uitloper van de Vlaamse Ardennen. De Vlaamse Ardennen bestaan uit een sterk golvend landschap dat versneden is met kleine valleien. Het landschap is het gevolg van langdurige rivier- en hellingserosie. In de omgeving van het plangebied wordt deze uitloper inderdaad uitgesneden door een ruim aantal beekvalleien. Het plangebied is gelegen op de overgang tussen een uitloper van de Vlaamse Ardennen en de beekvallei van de Peerdestokbeek. De vallei van de Peerdestokbeek is een brede beekvallei met verschillende zijtakken, de waterloop ontspringt in Zegelsem. Relevant voor het plangebied is een ZW-NO georiënteerde zijtak van de Peerdestokbeek waarvan de beekvallei langsheen de oostzijde van het plangebied loopt.

Het terrein voor grondverbetering is gelegen in het alluvium van de Peerdestokbeek op een hoogteligging die schommelt tussen de 27.6 en 28.2 m TAW. Het terrein kent een relatief vlak verloop. De zone waar nieuwe bufferbekkens worden voorzien is gelegen op de helling richting de vallei van de Peerdestokbeek, langsheen een zijtak van de Peerdestokbeek. Het terrein situeert zich op een hoogte van ca. 34.0 – 36.5 m TAW en helt duidelijk af naar het noordoosten, richting Peerdestokbeek.

Algemeen loopt het terrein dus sterk af in noordoostelijke richting, vanaf de top van de heuvelkam richting het alluvium van de Peerdestokbeek. Het terrein kent een dalend verloop van ca. 95 m TAW aan het kerkplein van Horebeke tot ca. 27 m TAW aan het terrein voor grondverbetering aan de Peerdestokbeek.

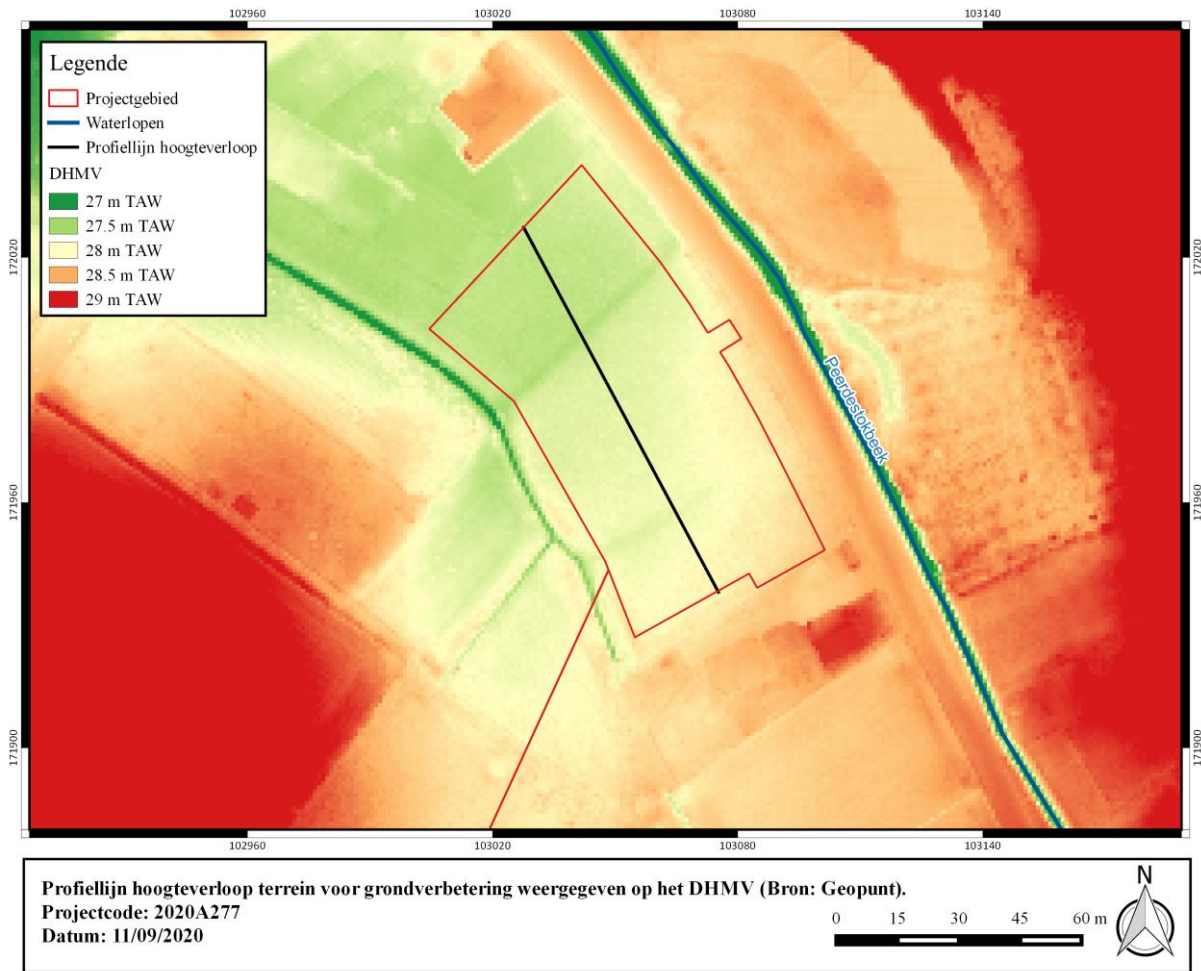
Hydrografisch gezien situeert het plangebied zich binnen het Scheldebekken (deelbekken: Zwalm).

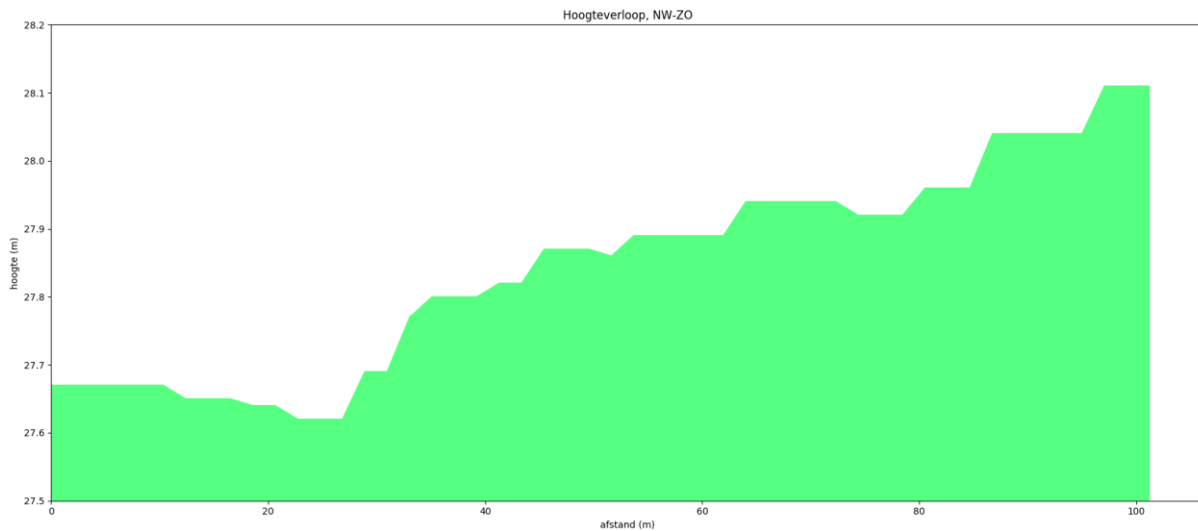

Figuur 16: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).

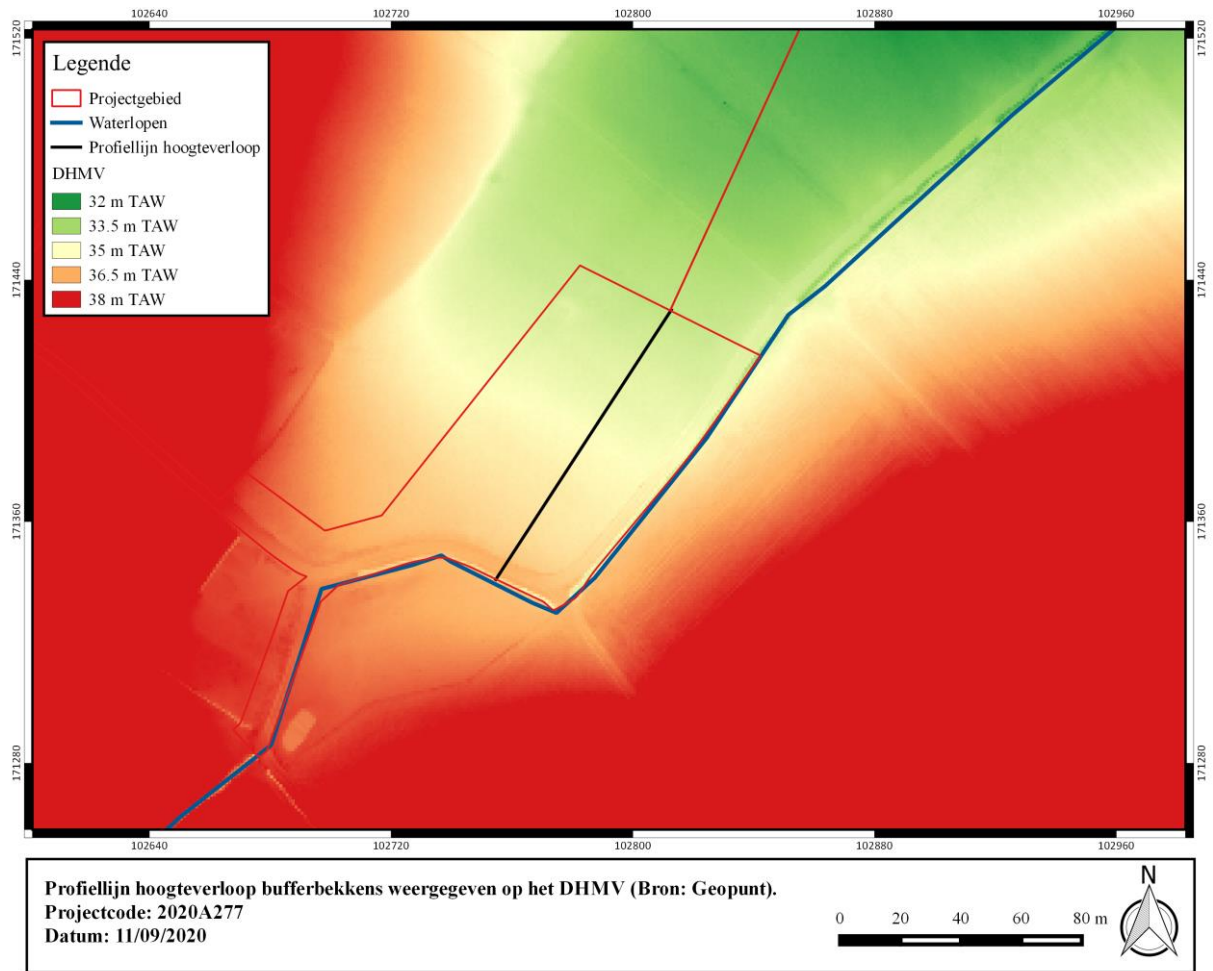

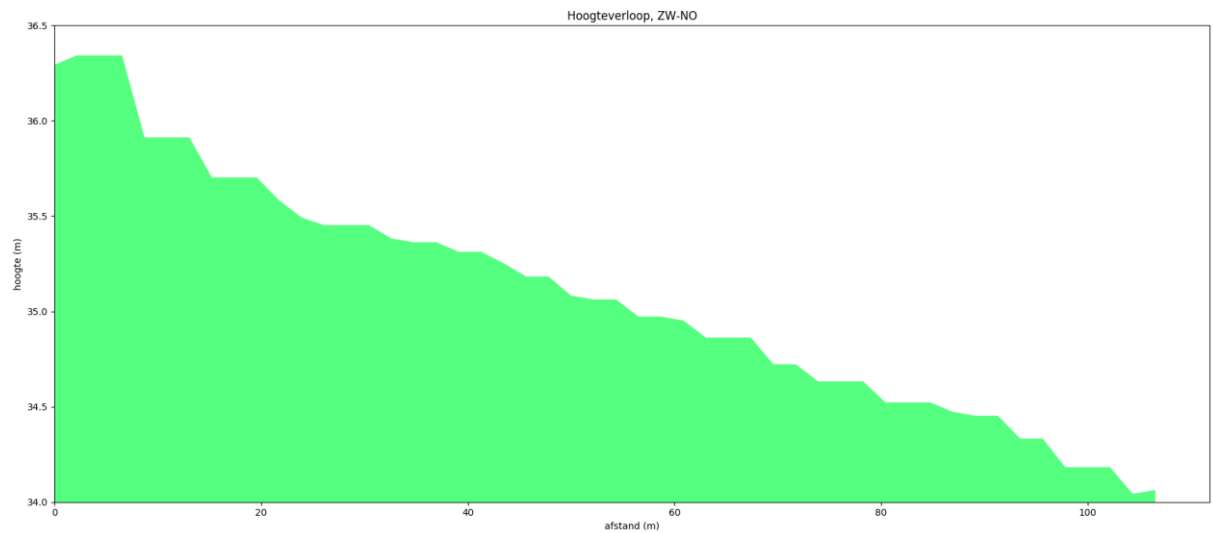
Figuur 17: Profiellijn hoogterloop terrein voor grondverbetering op het DHMV (Bron: Geopunt).

Figuur 18: Hoogterloop, NW-ZO ter hoogte van het terrein voor grondverbetering (bron: Geopunt).

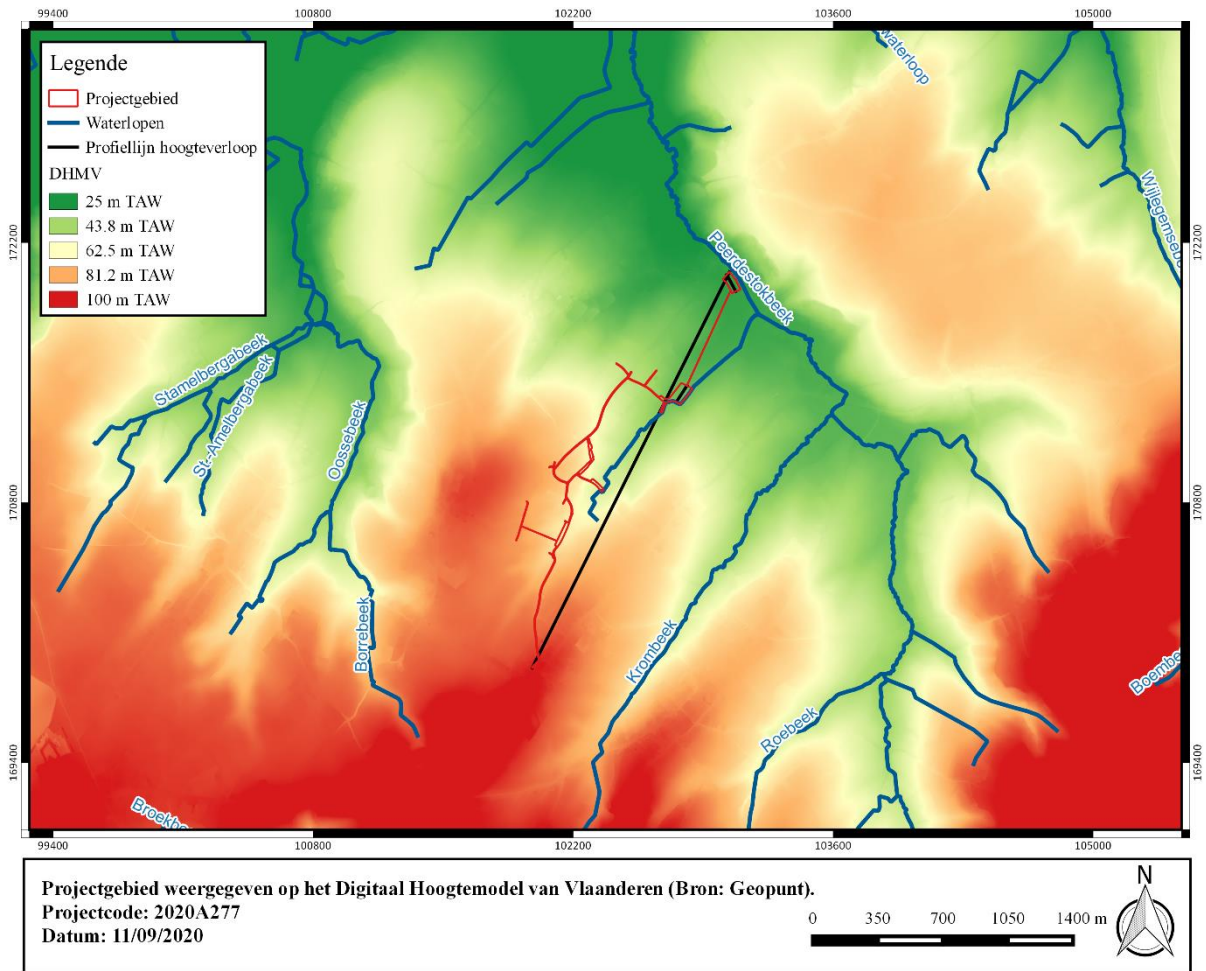

Figuur 19: Profielijn hoogterloop bufferbekkens weergegeven op het DHMV (Bron: Geopunt).

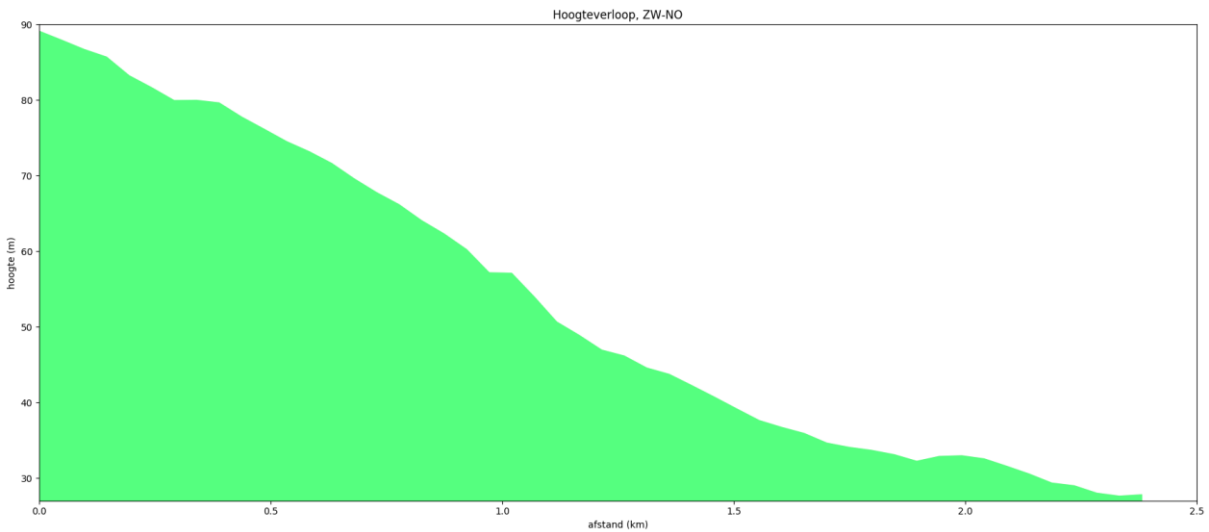

Figuur 20: Hoogterloop, ZW-NO ter hoogte van zone bufferbekkens (Bron: Geopunt).

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 22: Hoogteverloop, ZW-NO over volledig terrein (Bron: Geopunt).

1.4.1.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het de **Formatie van Kortrijk**. Deze formatie bestaat hoofdzakelijk uit mariene kleiige sedimenten, die weinig macrofossielen bevatten en is de eerste afgezette formatie van het Vroeg-Eoceen (54,8 Ma – 49,0 Ma). Over het algemeen worden de afzettingen siltiger of zandiger (ondieper afzettingsmilieu) naar het zuidoosten toe en homogeen kleiiger naar het noorden en noordoosten toe (dieper afzettingsmilieu). De Formatie van Kortrijk wordt ingedeeld in vier leden; van onder naar boven: het Lid van Mont-Héribu, het Lid van Saint-Maur, het Lid van Moen en het Lid van Aalbeke. Het Lid van Mont-Héribu rust op de Groep van Landen.

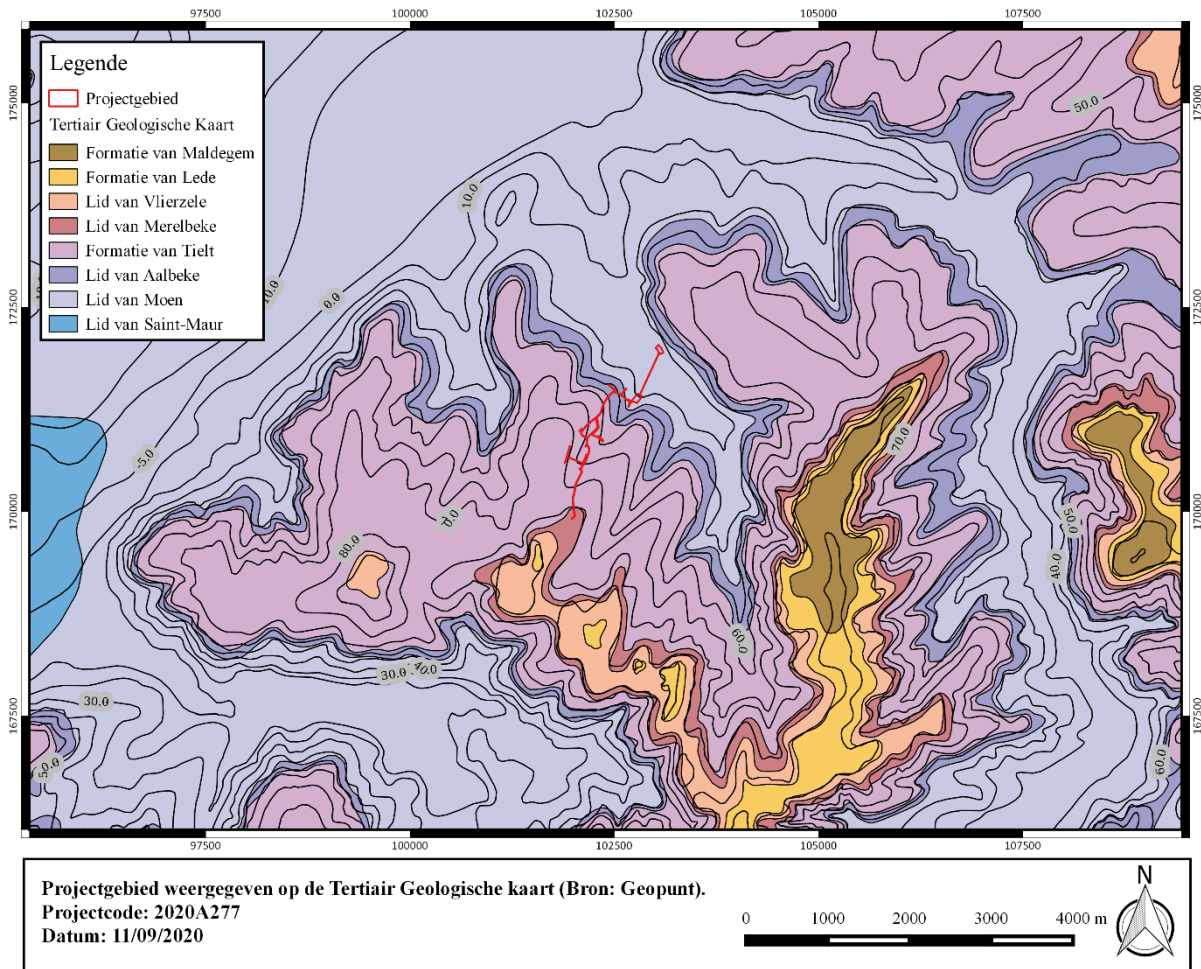
Het **Lid van Moen** is afgezet tijdens een periode van zeespiegelschommelingen, wat resulteerde in een heterogeen sedimentpakket. Het is een grijze kleiige silt, waartussen intercalaties voorkomen van zand met grof glauconiet of gebroken schelpresten. Deze grove lagen zijn vermoedelijk afgezet tijdens stormperiodes (tempestieten). Naar het noorden en noordoosten toe gaat deze eenheid over naar een meer homogene kleiigere afzetting.

Het **Lid van Aalbeke** is een fijnsiltige homogene klei, afgezet in een rustig open-shelf milieu. Het manifesteert zich vaak als een grijze plastische klei die soms fossielen, zandsteenconcreties en laagjes grijs zand bevat. Deze klei wordt uitgebaat voor vervaardiging van bakstenen, dakpannen en siertegels.

Het projectgebied bevindt zich eveneens in het **Lid van Merelbeke** (Formatie van Gentbrugge). De Formatie van Gentbrugge bestaat uit een afwisseling van kleiige siltige en zandige mariene sedimenten met enkele macrofossielen. Het is onderverdeeld in drie leden; van oud naar jong: het Lid van Merelbeke, het Lid van Pittem en het Lid van Vlierzele. Het **Lid van Merelbeke** is een compacte fijnsiltige klei of kleilig fijn silt waarin een aantal zandlensen geïntercaleerd zijn.

Het projectgebied is tevens gelegen in de **Formatie van Tielt**. Deze formatie bestaat uit ondiep marien zeer fijn zand dat naar onderen toe overgaat in een zeer-fijnzandige grove silt. Deze sedimenten werden afgezet tijdens het Ieperiaan (56,0 Ma - 47,8 Ma). De formatie wordt van boven naar onder (en van jong naar oud) onderverdeeld in het Lid van Egem en het Lid van Kortemark.

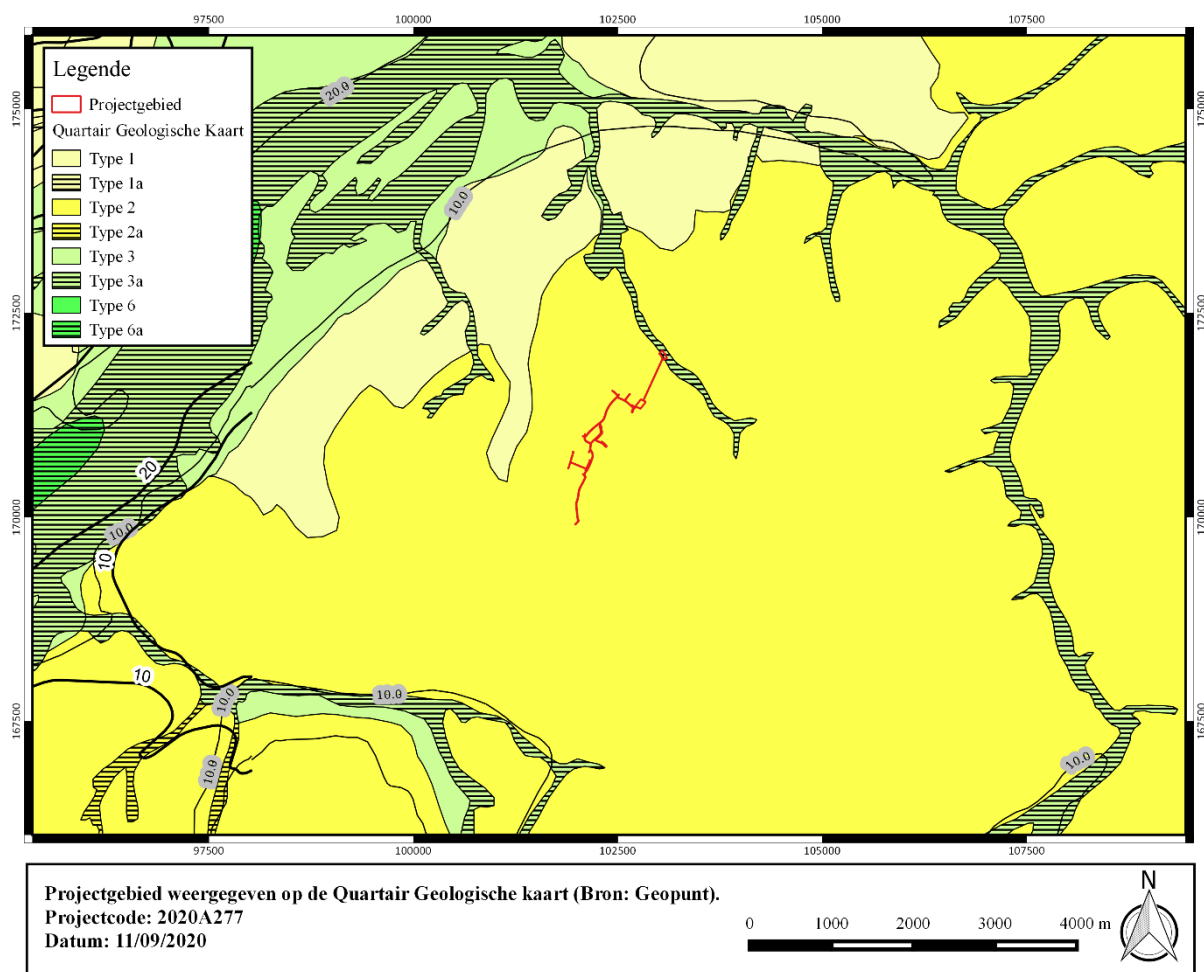

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.3 Quartaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 2**. Dit type bestaat uit een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zandleem tot leem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen van het Quartair bevatten.

Het projectgebied is tevens gelegen in het Quartair **Type 3a**. Het bestaat uit een basis van fluviaatiele afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen. Binnen deze afzetting kunnen mogelijk hellingsafzettingen van het Quartair voorkomen. Lokaal kan deze eolische afzetting afwezig zijn. De top bestaat uit een fluviaatiele afzetting (organochemisch en perimarien inclusief) van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal.

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.4 Bodenvormingsprocessen

Binnen de contouren van het plangebied worden een ruim aantal bodemtypes weergegeven.

Het bodemtype **Adp** is een matig natte leembodem zonder profiel. De bouwlaag vertoont een bruinigrijze kleur die geleidelijk overgaat in niet gedifferentieerd colluviaal materiaal die baksteenrestjes en houtskoolfragmenten bevat. Het colluvium rust op een afgeknotte textuur B of op een tertiair substraat. Ze komen voor in lage brede depressies, op de lage rand van de hellingen en als oeverwallen in alluviale valleien.

Het bodemtype **Aep** is een natte leembodem zonder profiel. De bodem bestaat uit lemig materiaal (licht tot zwaar leem) en worden beïnvloed door een permanente grondwatertafel. Op minder dan 125 cm diepte komt een volledig gereduceerde horizont voor. Deze is meestal licht olijfgrijs of grijs. Roestvlekken beginnen op minder dan 50 cm. De bovengrond heeft een bruinachtige grondkleur.

Het bodemtype **Ahp** is een natte leembodem zonder profiel. Tussen 20 en 50 cm beginnen gleyverschijnselen en deze worden veroorzaakt door een tijdelijke grondwatertafel (stuwwater). Deze bodemtypes komen voor op zeer slecht ontwaterde plaatsen in de depressies.

Het bodemtype **Acp** is een matig droge leembodem zonder profiel. Het is een depressie- of lage hellingsgrond en omvat colluviale bodems welke tussen 80 en 120 cm gleyverschijnselen vertonen. Het colluviaal dek rust vaak op een geërodeerd profiel waarvan de textuur B op wisselende diepte van het profiel voorkomt. Dit type bodem vertoont voornamelijk een spreiding langs valleigebieden.

Het bodemtype **Abp** is een droge leembodem zonder profiel. Deze bodems komen voor in colluviale droge leemdepressies en bestaat uit geërodeerd leemmateriaal van hoger gelegen plateaugronden.

Het bodemtype **Abp(c)** is een droge leembodem zonder profiel met bedolven textuur B horizont op minder dan 80 cm diepte. Deze bodems komen voor in colluviale droge leemdepressies en bestaat uit geërodeerd leemmateriaal van hoger gelegen plateaugronden.

Het bodemtype **AbB** is een droge leembodem met textuur B of textuur B horizont. De niet gedifferentieerde gronden B, namelijk de bronzones, zijn vooral gekenmerkt door een mozaïek van natte drainageklassen.

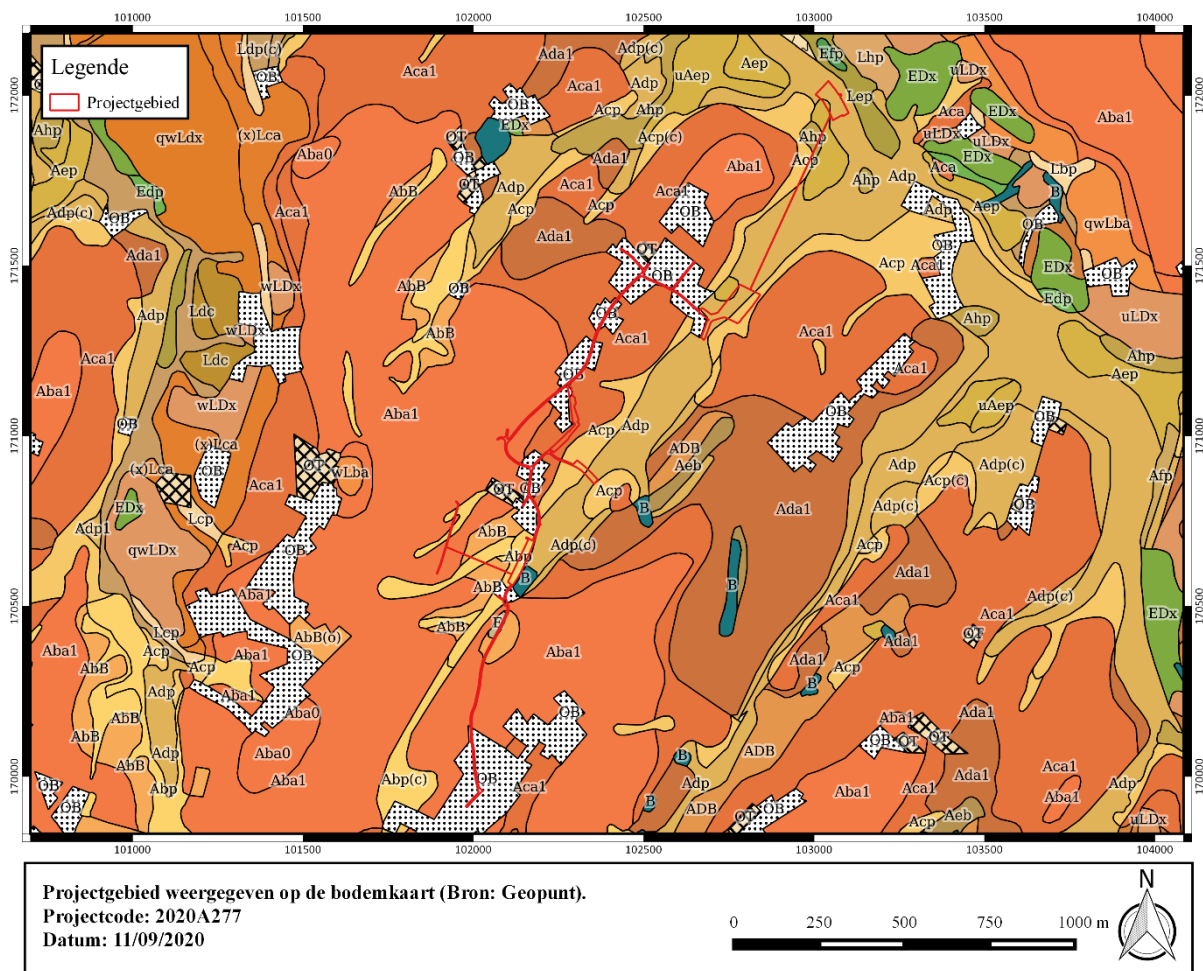
Het bodemtype **AbA1** is een droge leembodem met textuur B horizont met een A horizont <40 cm dik. Deze bodem is ontwikkeld in het Pleistocene lössdek en heeft onder de A horizont een aan klei en sesquioxiden aangerijkte textuur B horizont die tevens gevlekt is. De bouwvoor heeft een donkerbruine kleur en is homogeen humushoudend leem.

Het bodemtype **Aca1** is een matig droge leembodem met textuur B horizont. Ze vertoont een gleyhorizont op matige diepte. De geërodeerde gronden komen voor op hellingen of in de nabijheid van tertiaire ontsluitingen.

Het bodemtype **E** is een kleibodem. Dit complex E groepeert bodems op verschillende modermaterialen met uiteenlopende textuurklassen naast klei.

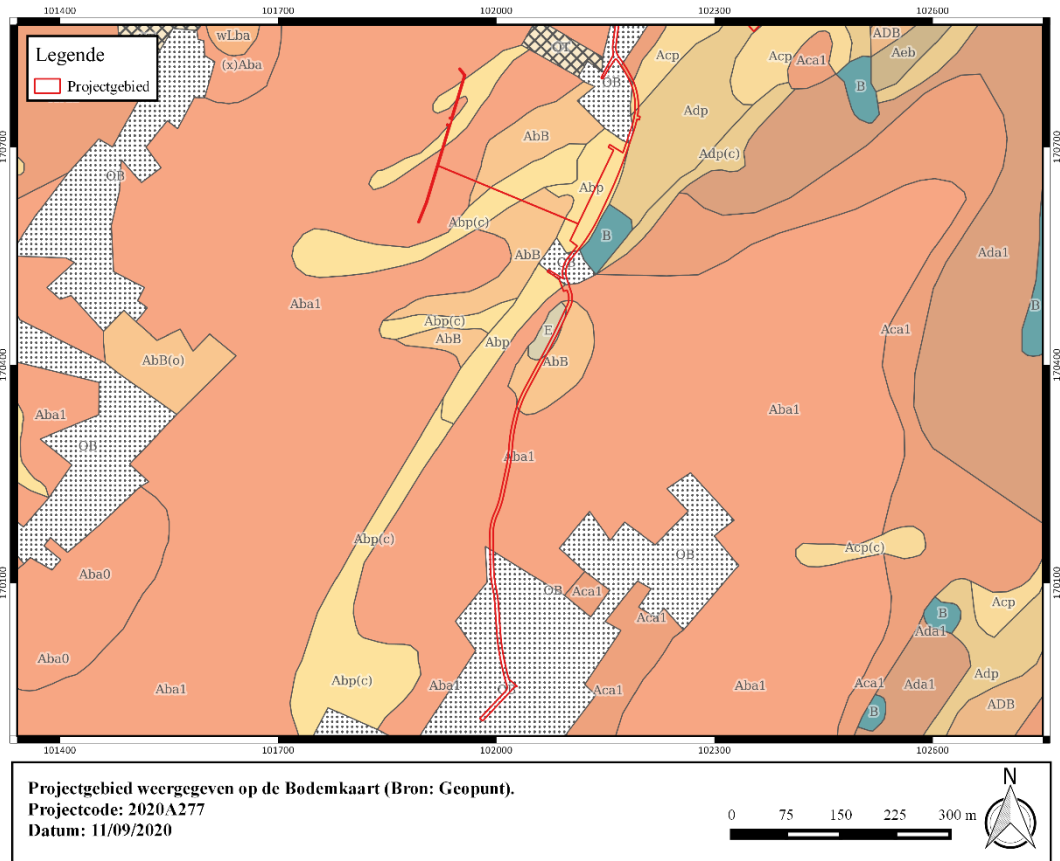

Het bodemtype **OB** is een kunstmatig bodemtype waarbij de natuurlijke bodem sterk verstoord kan zijn door de aanwezige verharding of bebouwing. Hierdoor is het niet altijd mogelijk de natuurlijke bodem te herkennen.

Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de bodemkaart (Bron: Geopunt).

Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

500050	<p>Opgraving (1992); NK: 15 m</p> <p>Midden-neolithicum: lithisch materiaal.</p> <p>Late ijzertijd: kuil met brokken verbrande leem, houtskoolfragmenten en organische resten, 250-tal scherven uit bewoningslaag, kuil en paalgaten.</p> <p>Romeinse tijd: plattegrond gebouw, sporen en resten van lokale ijzerbewerking, brandrestengraf, weg bestaande uit brokken ijzerzandsteen en grind.</p> <p>Bron: Bauters L., Braeckman K., De Mulder G., Jamée W., Rogge M. & Velghe M., 1997. Horebeke. Protohistorische sporen en een Gallo-Romeinse agrarische nederzetting nabij de Broekestraat. In: De Kegel A., e.a., Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 1996, Gent, pp. 154-156.</p>
508040	<p>Opgraving (1992); NK: 150 m</p> <p>Late ijzertijd: grafkuil met pakket zwarte houtskoolrijke aarde, stippels verbrand been, fragmenten verroest ijzer en een aantal bodem- en wandscherven van een pot in handgemaakt aardewerk.</p> <p>Bron: Rogge M. & De Mulder G. (m.m.v. L. Bauters, F. Vermeulen, K. Braeckman, W. Jamee, M. Velghe & G. Welleman), 1993. Het archeologisch onderzoek van het Distrigas-project in Zuid-Oost-Vlaanderen. Een voorlopig rapport. In: Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde. Handelingen, VI, pp. 183-203.</p>
508067	<p>Opgraving (1992); NK: 15 m</p> <p>Late ijzertijd: greppel.</p> <p>Romeinse tijd: aardewerk.</p> <p>Midden-Romeinse tijd: agrarisch gebouw (waarschijnlijk graanschuur). Rond het gebouw werden enkele paalgaten en kuilen teruggevonden, met in de kuilen aardewerk en bouw materiaal.</p> <p>Karolingische periode: kuilen (Karolingische woonsite).</p> <p>Onbepaald: munt.</p> <p>Bron: Bauters L., Braeckman K., De Mulder G., Jamée W., Rogge M. & Velghe M., 1997. Oudenaarde-Mater. Een Gallo-Romeinse agrarische nederzetting en sporen van Karolingische bewoning te Duisbeke. In: De Kegel A., e.a., Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 1996, Gent, 150-152.</p>

II. Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

151087	<p>Historisch onderzoek; NK: 15 m</p> <p>Vroege middeleeuwen: uitzonderlijk oude molensite namelijk reeds vermeld in 868-869 als bezit te Zegelsem van de Henegouwse Sint-Pietersabdij van Lobbes.</p>
158407	<p>Historisch onderzoek (2011); NK: 250 m</p> <p>18de eeuw: Oostenrijkse Successieoorlog (1740-1748) tussen het Franse leger en het Oostenrijkse leger; Slag bij Franskouter. Er werd in de buurt van de molen van Sint-Denijs-Boekel gevochten.</p> <p>Bron: De Vriendt B., Derde W. & Carman J., 2011. De inventarisatie van slagvelden van vóór WOI in Vlaanderen. Begeleidend rapport, onuitgegeven rapport, VIOE.</p>

Veldprospecties

158997	<p>Veldprospectie (2012); NK: 15 m</p> <p>Romeinse tijd: glazen blauwe 5-hoekige kraal.</p>
500203	<p>Veldprospectie (1976); NK: 150</p> <p>Romeinse tijd: vermoedelijk een Romeinse villa, concentratie bouwpuin, aardewerk.</p>
500204	<p>Veldprospectie (1978); NK: 150 m</p> <p>Romeinse tijd: kleine concentratie dakpannen/dakpanfragmenten.</p>
500205	<p>Veldprospectie (1978); NK: 150 m</p> <p>Romeinse tijd: vermoedelijk een Romeinse villa, concentratie bouwpuin, aardewerk.</p>
500218	<p>Veldprospectie (1974); NK: 150 m</p> <p>Romeinse tijd: vermoedelijk Romeinse villa, concentratie dakpanfragmenten, aardewerk.</p>
500219	<p>Veldprospectie (1976); NK: 150</p> <p>Romeinse tijd: vermoedelijk een Romeinse villa, concentratie bouwpuin, aardewerk.</p>
500223	<p>Veldprospectie (1974); NK: 150 m</p> <p>Romeinse tijd: vermoedelijk Romeinse villa, concentratie dakpanfragmenten.</p>

500227	Veldprospectie (1974/6); NK: 150 m Romeinse tijd: aardewerk (terra sigillata, dolia, kookpotten, kruikwaar), bouw materiaal vermoedelijk een Romeinse villa, concentratie van dakpannen, hypocausttegels, tubuli, mortel en vloerbeton.
500230	Veldprospectie (1976); NK: 150 m Romeinse tijd: bouw materiaal, vermoedelijk een Romeinse villa.
500383	Veldprospectie (1974); NK: 150 m Romeinse tijd: aardewerk, bouw materiaal.

Toevalsvondst

500103	Toevalsvondst (1973); NK: 150 m Nieuwe tijd: munten verborgen in een verteerd organisch recipiënt. Bron: Rogge M. & Beeckmans L. (eds.), 1994. Geld uit de grond. Tweeduizend jaar muntgeschiedenis in Zuid-Oost-Vlaanderen, Zottegem, PAMZOV (= Publicaties van het Provinciaal Archeologisch Museum van Zuid-Oost-Vlaanderen - Site Velzeke, Buitengewone Reeks, nr. 2).
--------	--

Metaaldetectie

161377	Metaaldetectie (2012); NK: 15 m Late middeleeuwen: 1 zilveren muntje van type "short cross penny" van Engelse koning Henry III uit 13de eeuw.
211825	Metaaldetectie (2016); NK: 15 m Nieuwe tijd: kogels en munten.
211911	Metaaldetectie (2016); NK: 15 m Midden-Romeinse tijd: muntschat van 41 zilver denarius. De vroegste munten dateren van het einde van de 1 ^{ste} eeuw AD. De jongste munten van de periode Lucius Verus (161-162 AD).
215857	Metaaldetectie (2017); NK: 15 m Nieuwe tijd: musketkogels.
216628	Metaaldetectie (2017); NK: 15 m

	Romeinse tijd: fibula, vermoedelijk van het type Riha, te dateren in het laatste kwart van de 1 ^{ste} eeuw (Flavisch).
216946	Metaaldetectie (2017); NK: 15 m Nieuwe tijd: musketkogels
217237	Metaaldetectie (2016); NK: 15 m Nieuwe tijd: musketkogels
217309	Metaaldetectie (2016); NK: 15 m Romeinse tijd: fragment van een fibula, gespen, knopen, munten.
218544	Metaaldetectie (2018); NK: 15 m Onbepaald: balansgewicht.
218719	Metaaldetectie (2017); NK: 15 m Nieuwe tijd: musketkogels
218788	Metaaldetectie (2018); NK: 15 m Vroeg-Romeinse tijd: Denarius van Marcus Antonius. Buste van Marcus Antonius aan de ene zijde, tempeltje van Sol aan de andere. Geslagen in Griekenland in de herfst van 42 vóór Christus.
219786	Metaaldetectie (2018); NK: 15 m Nieuwe tijd: musketkogels
220313	Metaaldetectie (2016); NK: 15 m Nieuwe tijd: musketkogels
220314	Metaaldetectie (2016); NK: 15 m Nieuwe tijd: musketkogels
220315	Metaaldetectie (2016); NK: 15 m Nieuwe tijd: musketkogels
220452	Metaaldetectie (2018); NK: 15 m Nieuwste tijd: musketkogels, munten, knoop, zaailoodjes.
220458	Metaaldetectie; NK: 15 m Nieuwe tijd: musketkogels

	Nieuwste tijd: munten
220461	Metaaldetectie; NK: 15 m Nieuwe tijd: musketkogels
220475	Metaaldetectie; NK: 15 m Nieuwste tijd: katholieke hanger met opschrift 'monstra te esse matrem', musketkogels
220496	Metaaldetectie; NK: 15 m Nieuwe tijd: musketkogels, deksel van een pijlgewicht set/bakje, muntgewicht, zilveren Oostenrijkse 10 oorden.

Onbepaald

502005	Onbepaald; NK: 15 m Volle middeleeuwen: voormalige kerk van de voormalige parochie Wijlegem. Werd vermoedelijk gesticht door de Sint-Pietersabdij (wapenstein in kapelmuur). De eerste vermelding dateert wellicht uit 1040, in 1717 was het in gebruik als O.L.V. kerk door abt Sint-Pietersabdij, daarna dorpskerk. Bron: Roest F., 1996. Zeer geslaagde restauratie Wijlegemkapel, De Zwalmgalm, Jg, 1, nr, 3, pp, 7-9
502021	Onbepaald; NK: 15 m Nieuwe tijd: hoeve, behoorde toe aan de abdij van Ename. Bron: Baele R., 1998: Hoeves, herbergen en molens te Zwalm, die dateren voor 1789 (deel 5), De Zwalmgalm, Jg, 3, nr, 2, pp, 23-24.
502030	Onbepaald; NK: 150 m Middeleeuwen: kerk, eerste vermelding in 1108. Bron: Roest F., 1999. Facetten uit de geschiedenis van Sint-Blasius-Boekel (deel 3), De Zwalmgalm, Jg, 4, nr, 3, 3-6.
502033	Onbepaald; NK: 15 m Late middeleeuwen: kerk, slechts deel oorspronkelijk, rest van 1901. Bron: Roest F., 2000. Facetten uit de geschiedenis van Sint-Denijs-Boekel (deel 4), De Zwalmgalm, Jg, 5, nr, 4, 3-7.
502036	Onbepaald; NK: onbepaald

	<p>Onbepaald: burgerlijk godshuis, hospitaal en armenhuis; bestond reedst in de 16de eeuw.</p> <p>Bron: Roest F., 2002. Het burgerlijk Godshuis, Hospitaal en Armenhuis te Sint-Denijs-Boekel, DE Zwalmgalm, Jg, 7, nr, 1, 16-20.</p>
502040	<p>Onbepaald; NK: 15 m</p> <p>Middeleeuwen: watermolen. Sinds 1318 was dit eigendom van de abdij van Ename.</p> <p>Bron: De Geyter A., 1972. Op de watermolenroute in de zwalmstreek-Vlaamse Ardennen, Triverius, Jg, 2, nr, 4, 8-10.</p>

1.4.2.2 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

Het plangebied situeert zich grotendeels langs een weg die een heuvelrug volgt. Deze heuvelrug is één van de van vele die op de flauwe zuidwesthelling van de vallei van de Boekelbeek/Moldergembek loopt. In de flauwe zuidwesthelling zijn opnieuw valleitjes ingesneden met daartussen de rugjes waarop de wegen liggen en waarlangs de bebouwing zich heeft ontwikkeld. Ook de gehuchten Vrijsbeke in het noorden en Sint-Maria-Horebeke in het zuiden liggen op een dergelijke rug.

De vruchtbare en goed gedraineerde zandleem- en leembodems moeten vanouds aantrekkelijk geweest zijn voor de mens. Archeologisch onderzoek toont aan dat de regio al sinds de steentijden door de mens wordt gefrequentieerd (cfr.infr. 1.4.2.2).

Het plangebied is zowel gelegen nabij de dorpskern van Korsele als de dorpskern van Sint-Maria-Horebeke. Teneinde een correcte archeologische inschatting te maken worden de zones aan de dorpskernen eerst meer in detail besproken.

Korsele is een gehucht op het grondgebied van de gemeente Horebeke. Waarschijnlijk dateert het Romaanse toponiem Korsele – voor het eerst vermeld in de 12^e eeuw – uit de Merovingische periode. In de regio speelde vanaf de middeleeuwen vooral de abdij van Enname een grote rol bij de ontginning van de woeste gronden. Bij de dorpskernen werden gedurende de vroege middeleeuwen akkers aangelegd die kouters genoemd werden. In de 13^e eeuw zullen de meeste bossen en woeste gronden in de omgeving van Korsele ontgonnen zijn en in gebruik genomen voor de landbouw. Op de eerste kaarten is het gehucht gelokaliseerd op een kruispunt van wegen. Op de Ferrariskaart is de bebouwing van het gehucht verspreid langs de weg. Op latere 19^e-eeuwse kaarten is er al meer aaneengesloten lintbebouwing te zien (cfr. infr.).

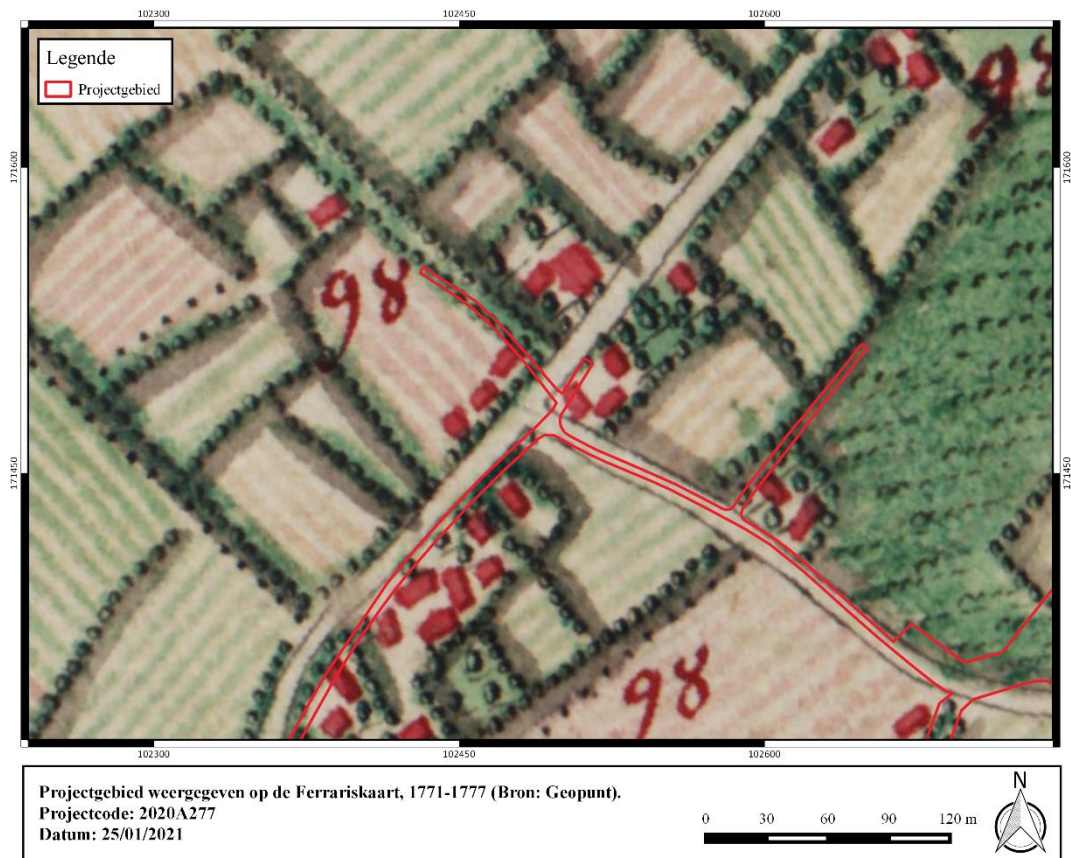
Het gehucht Korsele is het enige protestantse dorp dat zich al meer dan vijf eeuwen weet te handhaven in Vlaanderen. Na zeer woelige eeuwen gedurende en na de Tachtigjarige Oorlog voor de protestanten in de regio kondigde Jozef II in 1782 het Edict van Tolerantie af die de situatie voor de protestanten merkkelijk verbeterde. In het edict was vermeld dat een protestantse gemeente van 100 of meer leden een kerk mocht bouwen. Zo werd in 1794 te Korsele een geschikte plek gekozen voor de bouw van het eerste kerkgebouw, de zogenaamde Oude Kerk. Het gebouw werd volgens de voorschriften van het Edict van Tolerantie gebouwd. Dat betekende dat het gebouw op enige afstand van de openbare weg moest liggen, zonder uiterlijke tekenen van een kerkgebouw (torens, klokken). Als gevolg is het nu nog een zeer sober gebouw. Wel is de locatie van de kerk strategisch, op het kruispunt van verschillende (land)wegen. De kerk werd tegen een bestaande hoeve gebouwd, die in 1788-1789 gebouwd werd en tot de bouw van het kerkgebouw zelf als kerk fungeerde.

In 1822 sterven achtereenvolgens de vrouw, het zoontje en de dochter van baron Gerard van der Boyen, die als controleur der accijnzen in Oudenaarde verbleef. Hij wilde zijn dierbaren begraven en kocht daarvoor een stukje grond aan tegenover de ingang van de oude kerk (4x6 m). De grafzerk is er nog steeds, met opschrift 'Hieronder ligt Begraaven De Innerlijke Overblijfselen van Eene Deugdzame Vrouw en Moeder met Haare twee Kinderen'. Tot die tijd begroeven de protestanten hun doden in de eigen tuin. De baron vroeg toestemming om een echt kerkhof te stichten en in 1823 gaf Koning Willem I toestemming om een protestants kerkhof aan te leggen. Als dank richtten de gelovigen in 1824 een arduinen gedenksteen op. Er werd vastgelegd dat er rond de begraafplaats een muur zou komen met een fatsoenlijke toegang. Het is nu nog een kleine begraafplaats (245 graven), grotendeels omringd door een bakstenen muur met aan de voorzijde een ijzeren hekwerk uit 1860 als vervanging voor een houten exemplaar (aan de oostzijde een taxushaag).

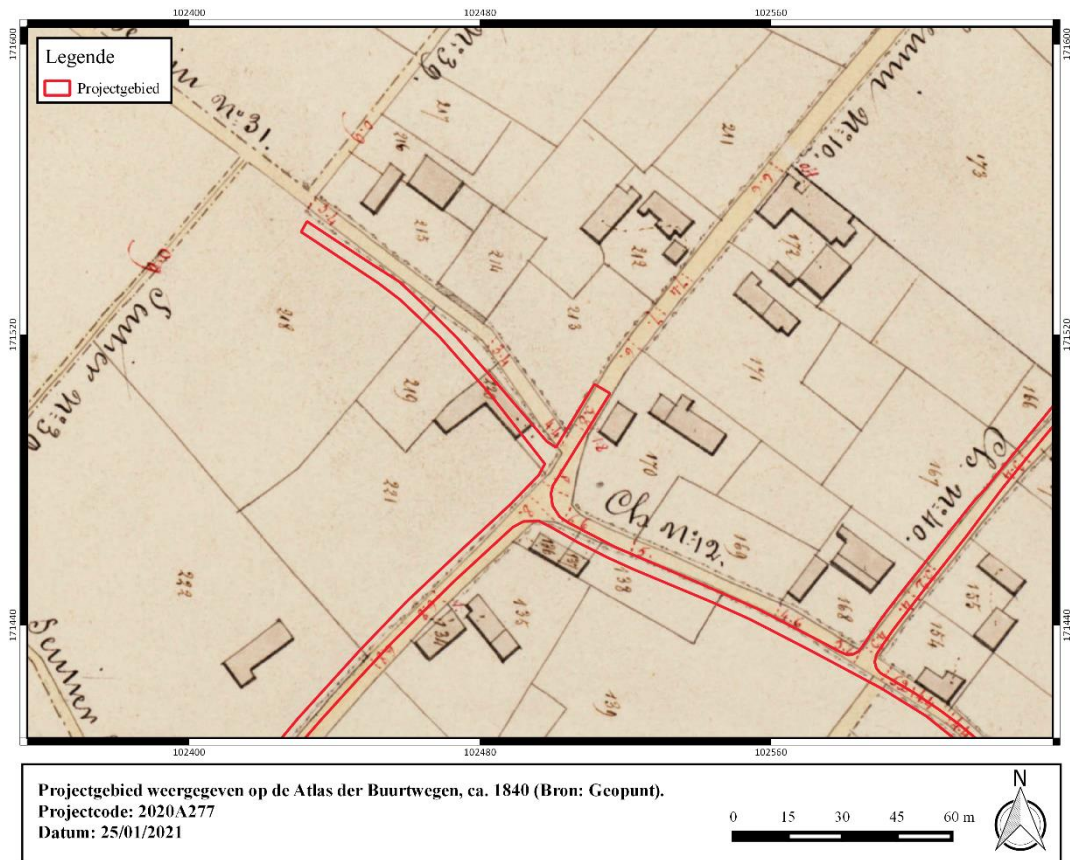

De nieuwe Protestantse Kerk werd gebouwd in 1872 en situeert zich tot op vandaag op de hoek van de Koning Willemdreef en Korsele.

Het plangebied zelf valt aan het gehucht Korsele samen met de Koning Willemdreef. Deze dreef is weergegeven op de 19^e-eeuwse kaarten en situeert zich precies langs de zuidzijde van de Oude Kerk, Nieuwe Kerk en het Protestants kerkhof. Deze dreef werd vermoedelijk gelijktijdig met het kerkhof gerealiseerd in 1823. Het plangebied situeert zich dus integraal ten zuiden van de oude kerk of het oud Protestants kerkhof. Langsheen de weg Korsele is er wel een verhoogde verwachting naar bewoningssporen vanaf de middeleeuwen.

Figuur 30: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777, ter hoogte van Korsele (Bron: Geopunt).

Figuur 31: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840, ter hoogte van Korsele (Bron: Geopunt).

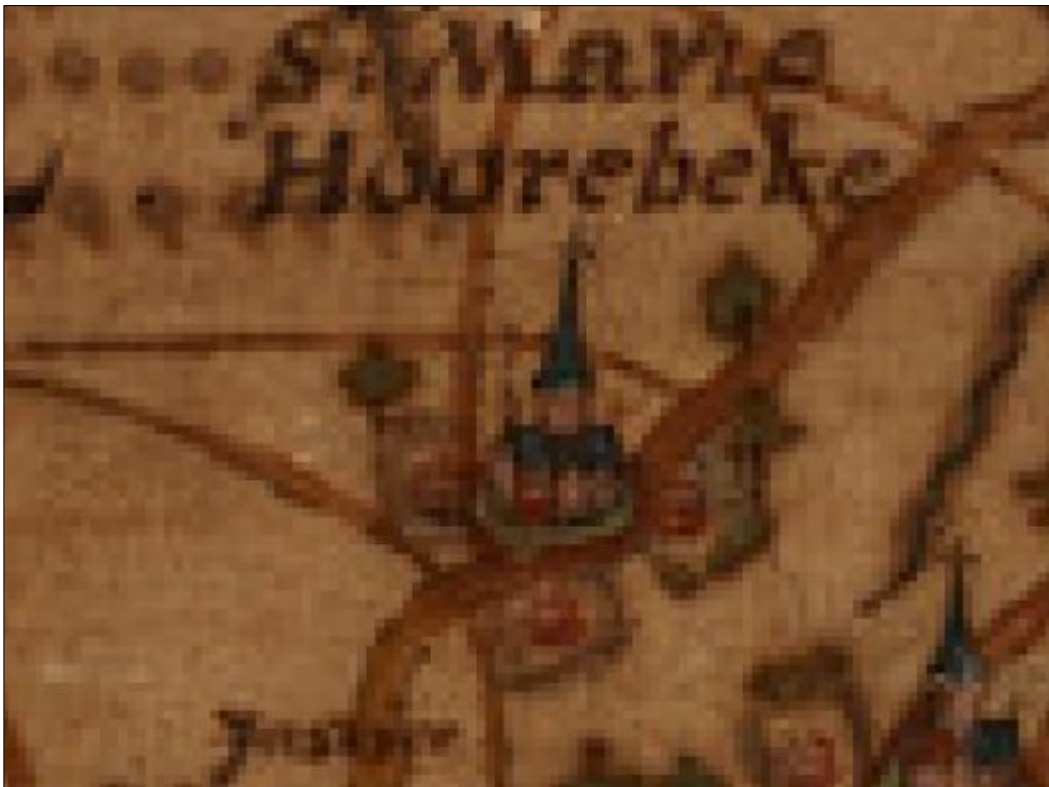
Figuur 32: Locatie Oude Kerk, aansluitend op de hoeve, en Nieuwe Kerk, met daartussen het kerhof uit 1823, uitknipsel uit Geoportaal.

De oudste gekende vermeldingen van Sint-Maria-Horebeke, een Germaans toponiem verwijzend naar "hurnjon", uitloper van het hoogland en "baki", beek, dateren van 1090 (Horenbecca), 1115 (Marie de superiore Horenbecca) en 1186 (Horenbecca).

In de Middeleeuwen maakte Sint-Maria-Horebeke deel uit van het Land van Aalst, meer bepaald de baanderij Schorisse, en bezat een eigen baljuw, meier, schepenbank en een leenhof dat over civiele en criminele zaken bevoegd was en afhing van het grafelijk leenhof van Aalst. Een enclave op het grondgebied van de gemeente was de heerlijkheid Rokegem, waarvan de heren uit het huis van Gavere stamden.

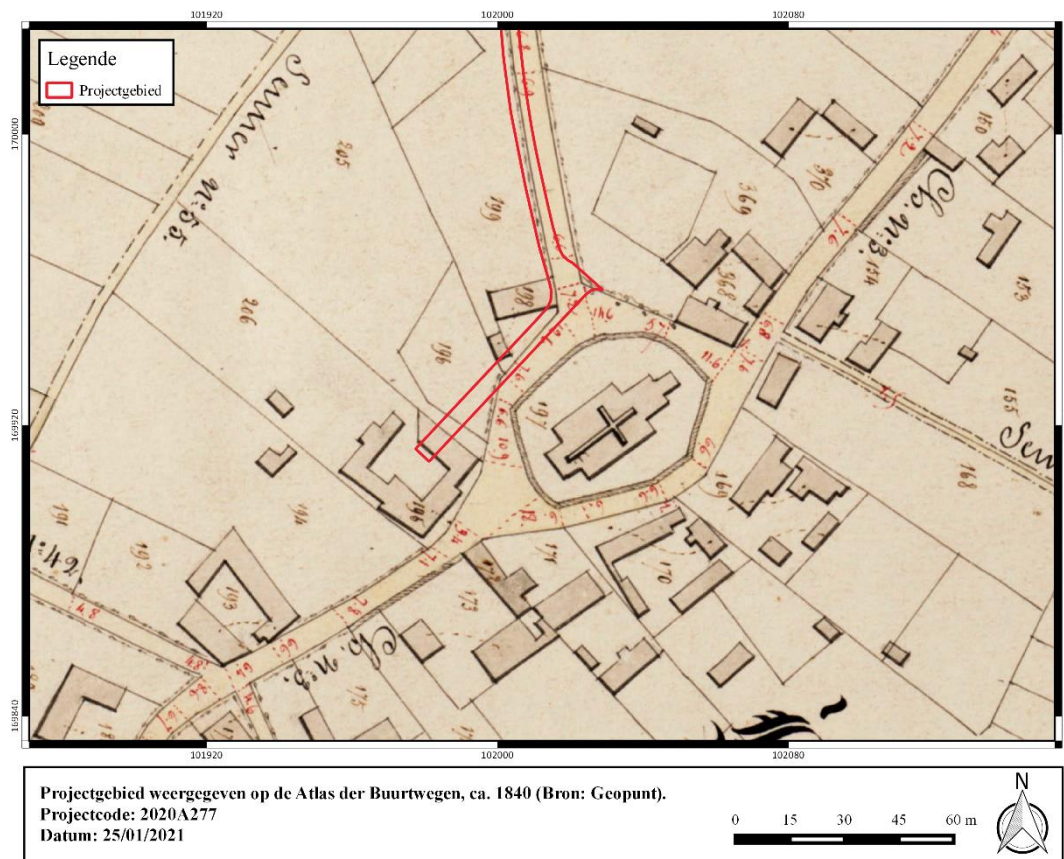
De huidige kerk van Sint-Maria-Horebeke dateert van 1789-1790. De kerk is ingeplant ten midden een ovaalvormig kerkhof, afgesloten door een eenvoudige lage bakstenen muur. Hoe de oorspronkelijke parochiekerk eruitzag is op basis van de beschikbare bronnen niet te achterhalen. Mogelijk waren de oorspronkelijke kerk en kerkhof groter en vielen deze structuren tot binnen de huidige projectgrenzen. De oudere parochiekerk is weergegeven op de kaart van Horenbault, maar de kaart is niet gedetailleerd genoeg om uitspraken te doen over de effectieve inplanting. Op de Ferrariskaart situeert de oude kerk zich duidelijk ten zuiden van het projectgebied. Op de 19e-eeuwse kaarten is te zien dat het plangebied bebouwing aansnijdt.

Figuur 33: Oude kerk Sint-Maria-Horebeke weergegeven op de kaart van Jacques Horenbault, 1596 (bron: Bibliothèque Nationale de France).

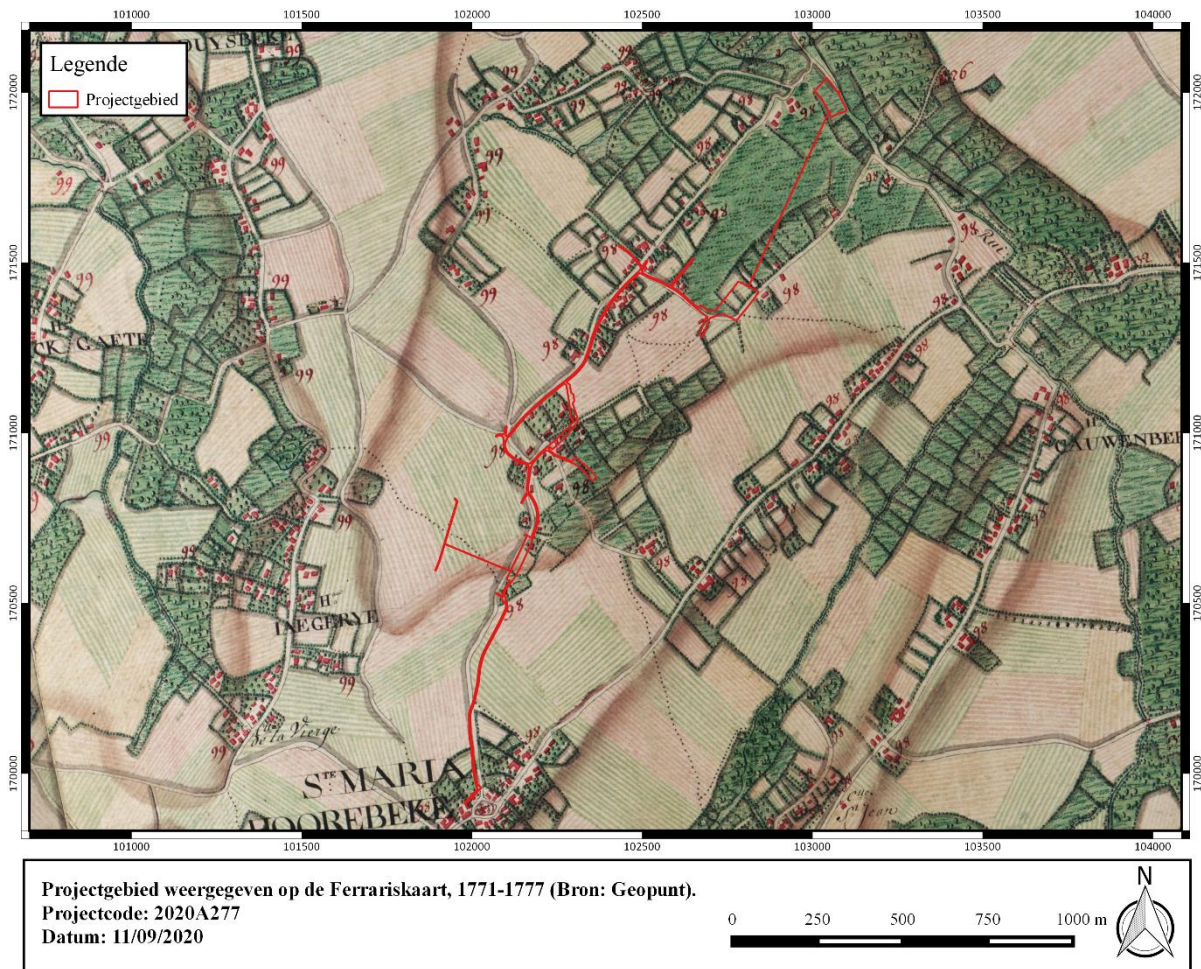
Figuur 34: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777, ter hoogte van Sint-Maria-Horebeke (Bron: Geopunt).

Figuur 35: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, 1840, ter hoogte van Sint-Maria-Horebeke (Bron: Geopunt).

Op de Ferrariskaart uit 1771-1777 is duidelijk te zien dat de huidige Smarre, de Abraham Hansstraat, de Korsele en de Rokegem reeds aanwezig waren. Ook de wegen Auwerikstraat, de Tonnestraat richting de Broekestraat en het Kerkplein zijn al op deze kaart zichtbaar. Enkel de Matersestraat is nog niet aanwezig. Ter hoogte hiervan is akkerland waar te nemen. Langs voornoemde wegen is verspreid bebouwing aanwezig. In het centrale en zuidelijk terreindeel snijden de wegen doorgaans akkerlandpercelen aan. Ten noorden, langsheen de beekvallei van de Peerdestokbeek zijn nattere weilandgronden weergegeven. Ook op de 19^e-eeuwse kaarten zijn alle straten - met uitzondering van de Matersestraat – weergegeven. De Vandermaelenkaart geeft met de reliëflijnen duidelijk weer dat het projectgebied zich op een helling situeert.

Figuur 36: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

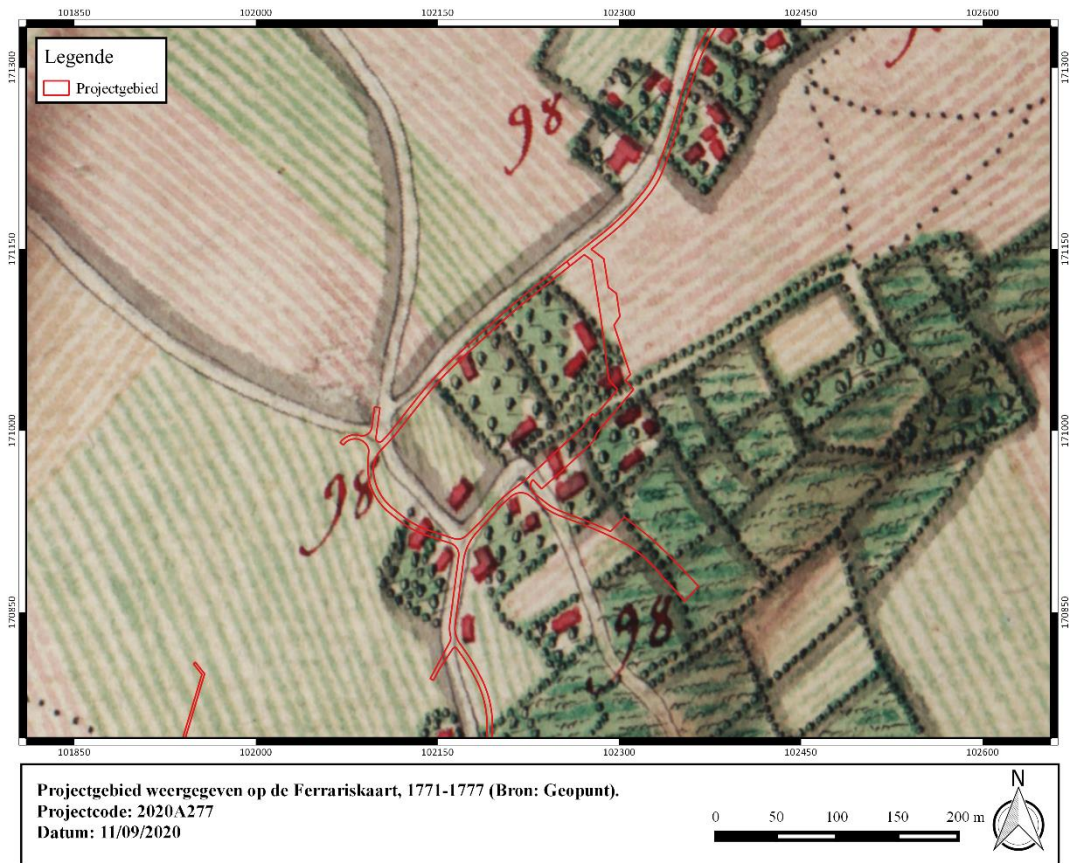

Figuur 37: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777, detail uiterste noorden (Bron: Geopunt).

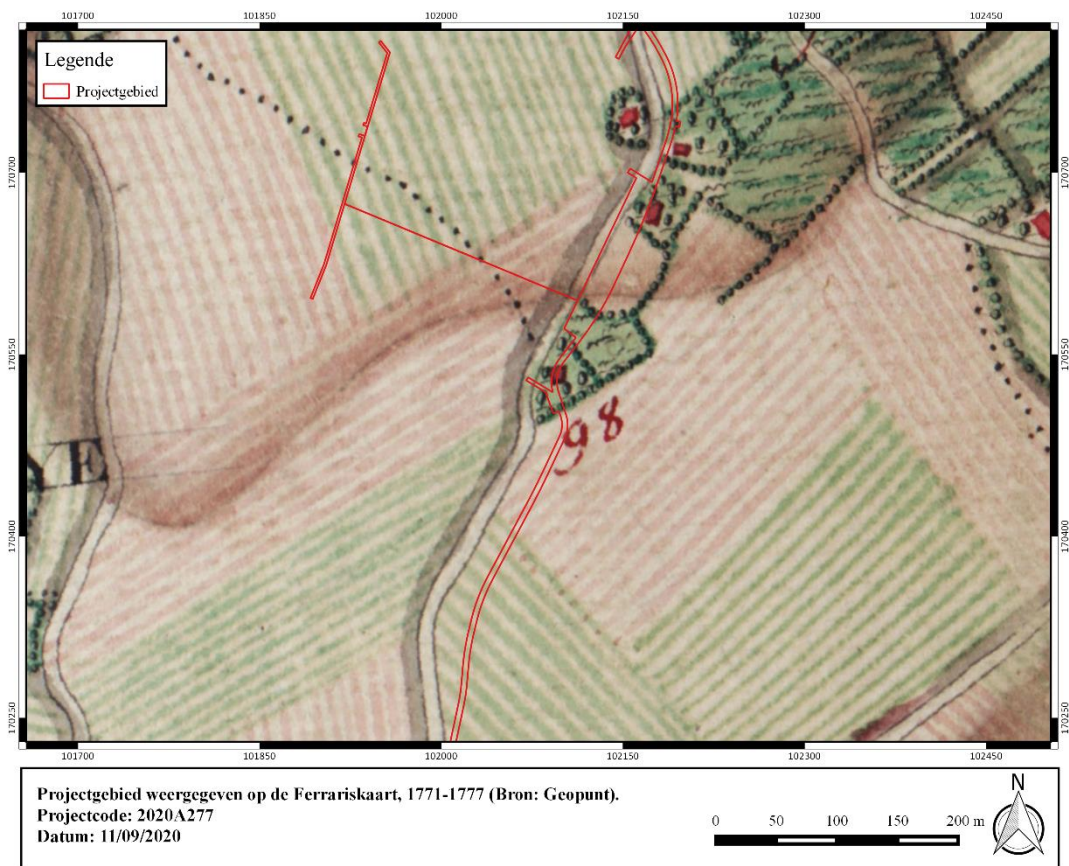

Figuur 38: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777, detail (Bron: Geopunt).

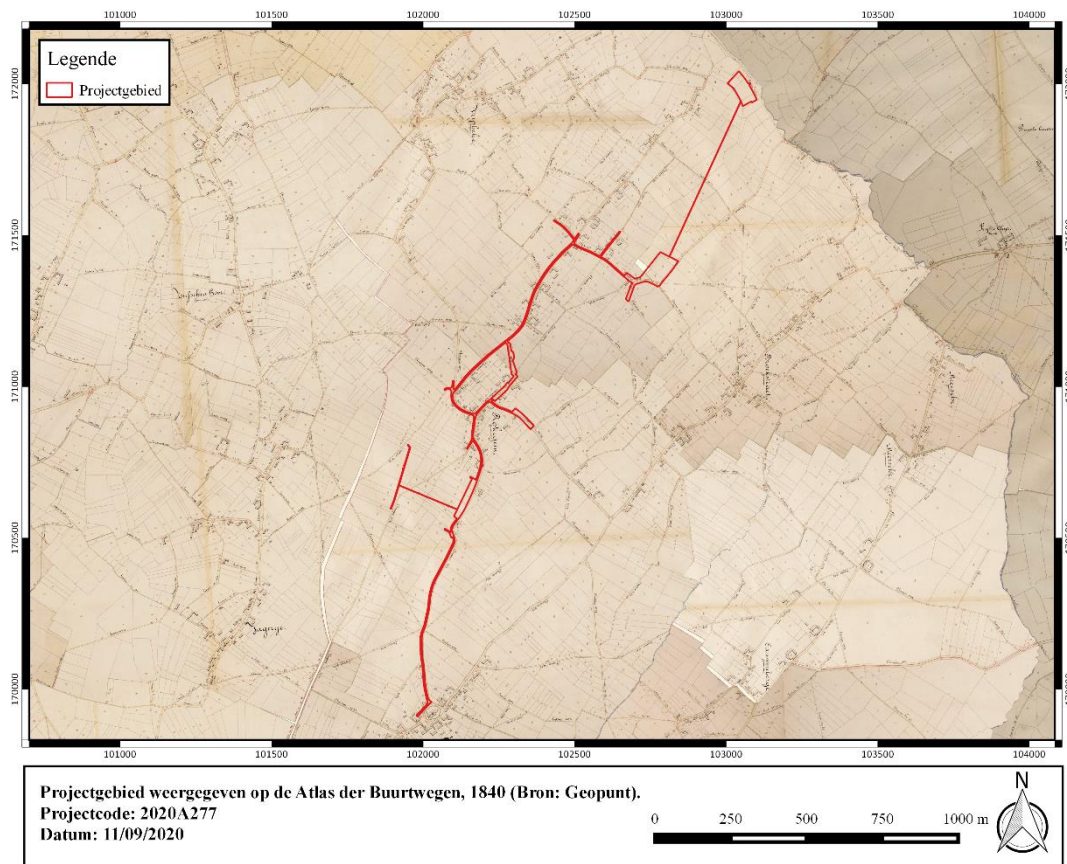
Figuur 39: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777, detail (Bron: Geopunt).

Figuur 40: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777, detail (Bron: Geopunt).

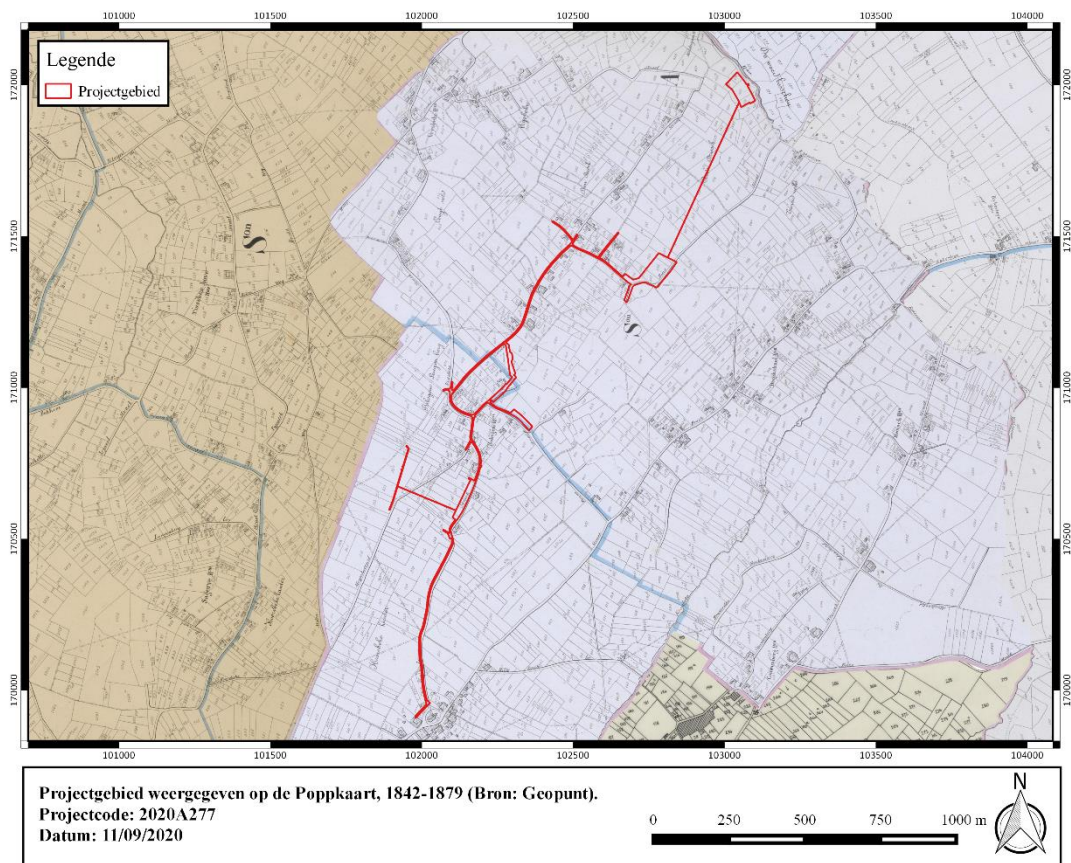

Figuur 41: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777, detail uiterste zuiden (Bron: Geopunt).

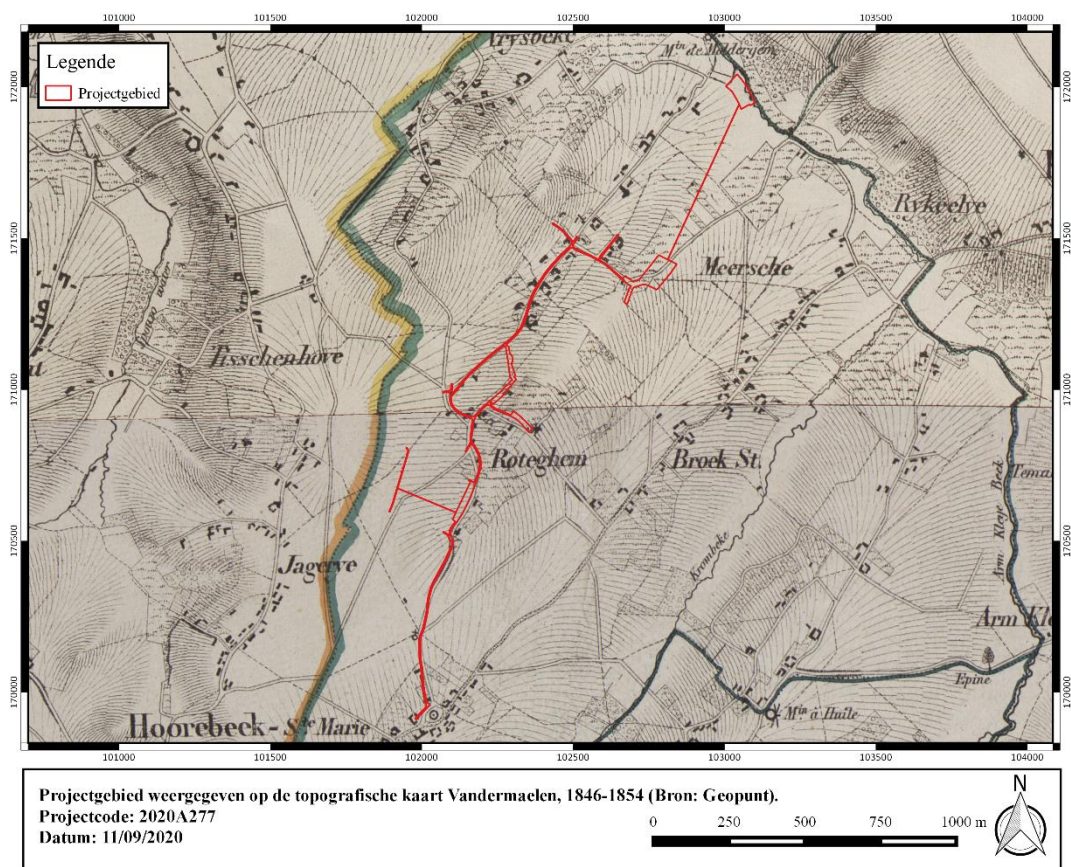

Figuur 42: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

Figuur 43: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

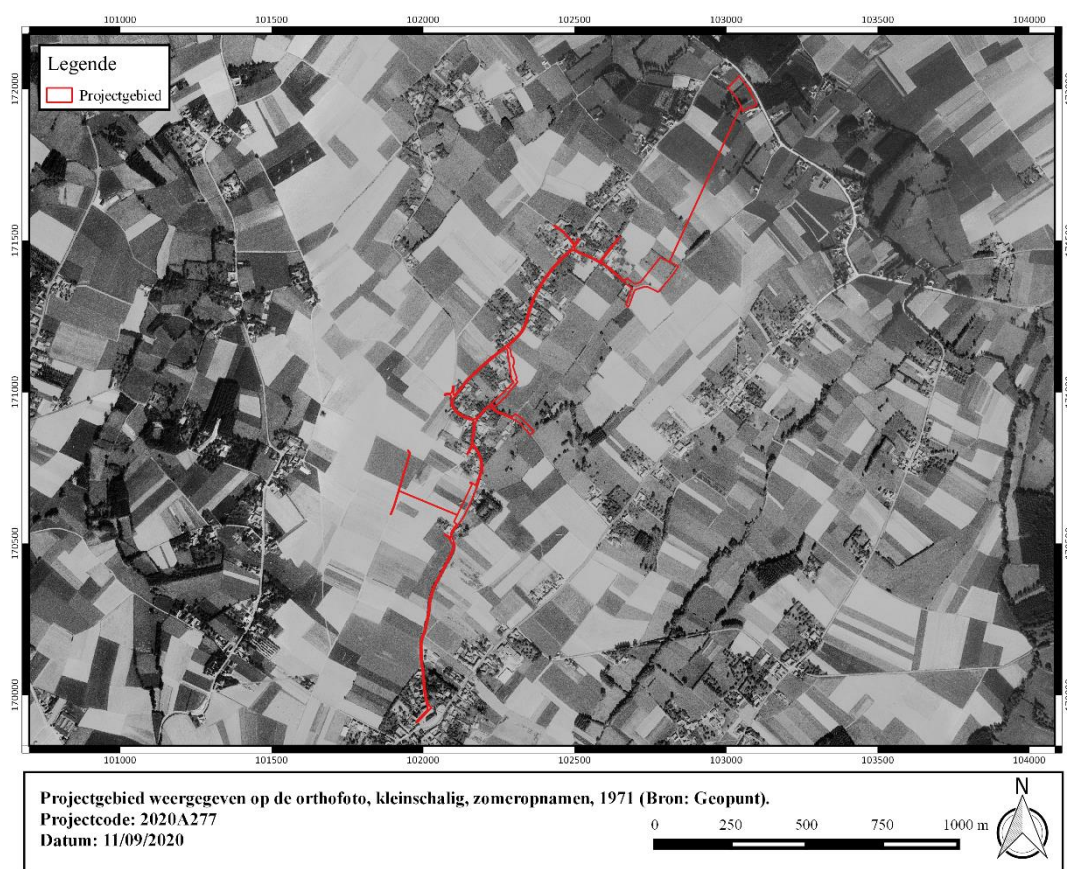

Figuur 44: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart Vandermaelen, 1846-1854 (Bron: Geopunt).

1.4.2.3 Huidige gebruik en verstoringen

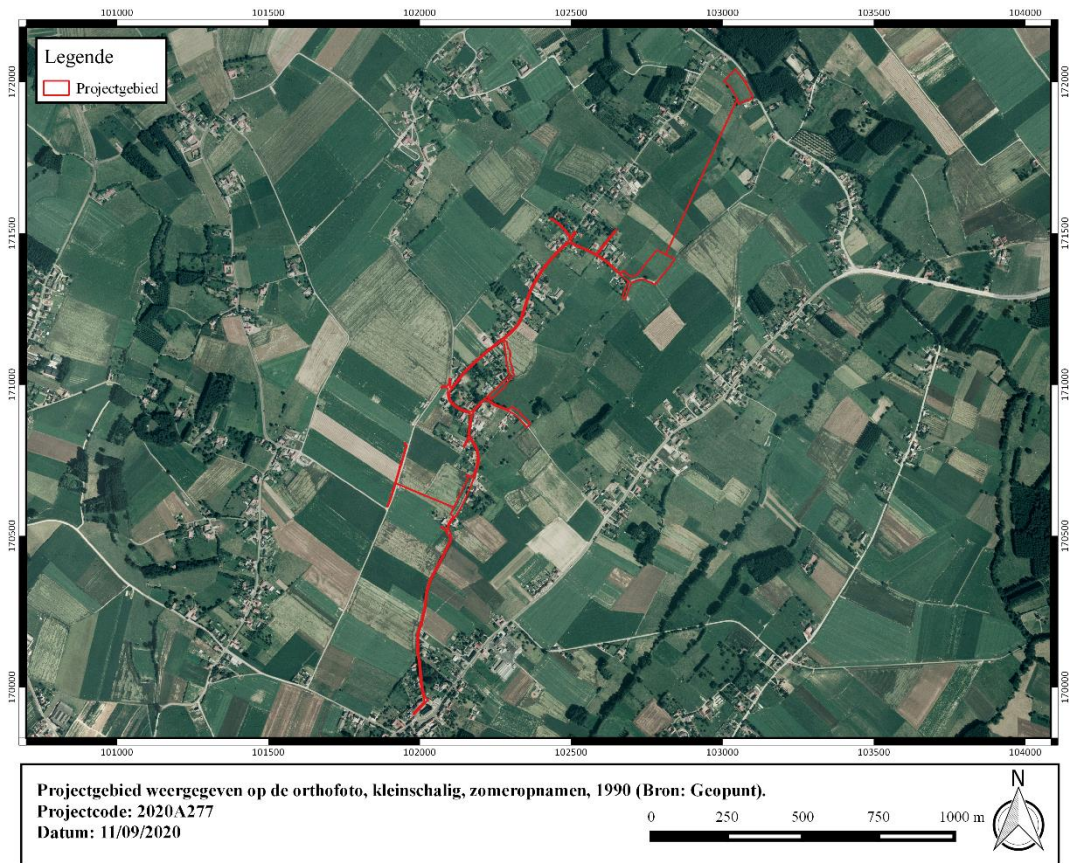
Het projectgebied is doorheen de jaren op enkele luchtfoto's vastgelegd. De orthofotosequentie geeft een beperkte evolutie weer in het bodemgebruik binnen de contour van het plangebied gedurende de laatste decennia.

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt ca. 3,2 ha en loopt over een traject van ca. 4500 m. Op heden is zo'n 2 ha van het terrein verhard. De verharding betreft de verharde tracés van de straten Abraham Hansstraat, de Korsele, de Auwerikstraat, Tonnestraat, Rokegem, Matersestraat en het Kerkplein. Ter hoogte van het terrein voor grondverbetering (Smarre) is het plangebied op heden in gebruik als weiland. De zone heeft een oppervlakte van ongeveer 5250 m². Waar een nieuw bufferbekken wordt voorzien (aan de Abraham Hansstraat) is het terrein eveneens in gebruik als weiland. Net ten oosten hiervan situeren zich een aantal bomen. Tevens is het zuidelijk gedeelte ingenomen als weiland. Op heden is een rioleringsstelsel aanwezig.

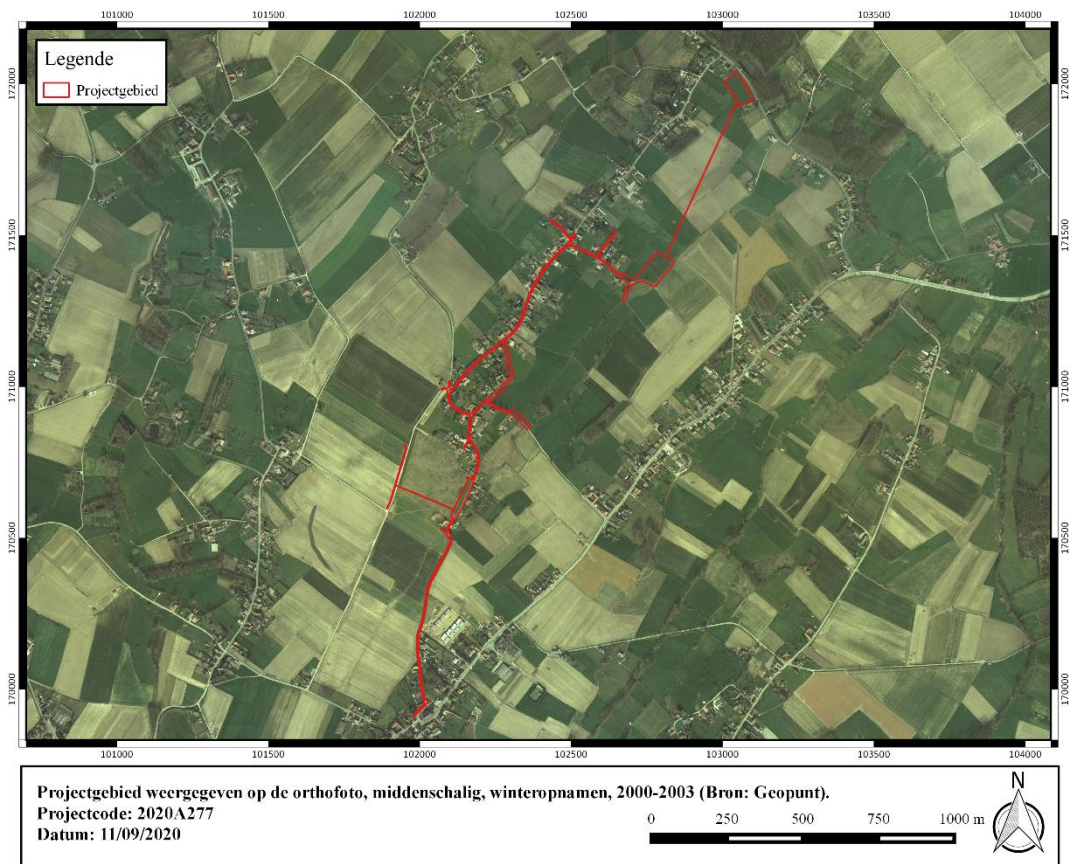

Figuur 45: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

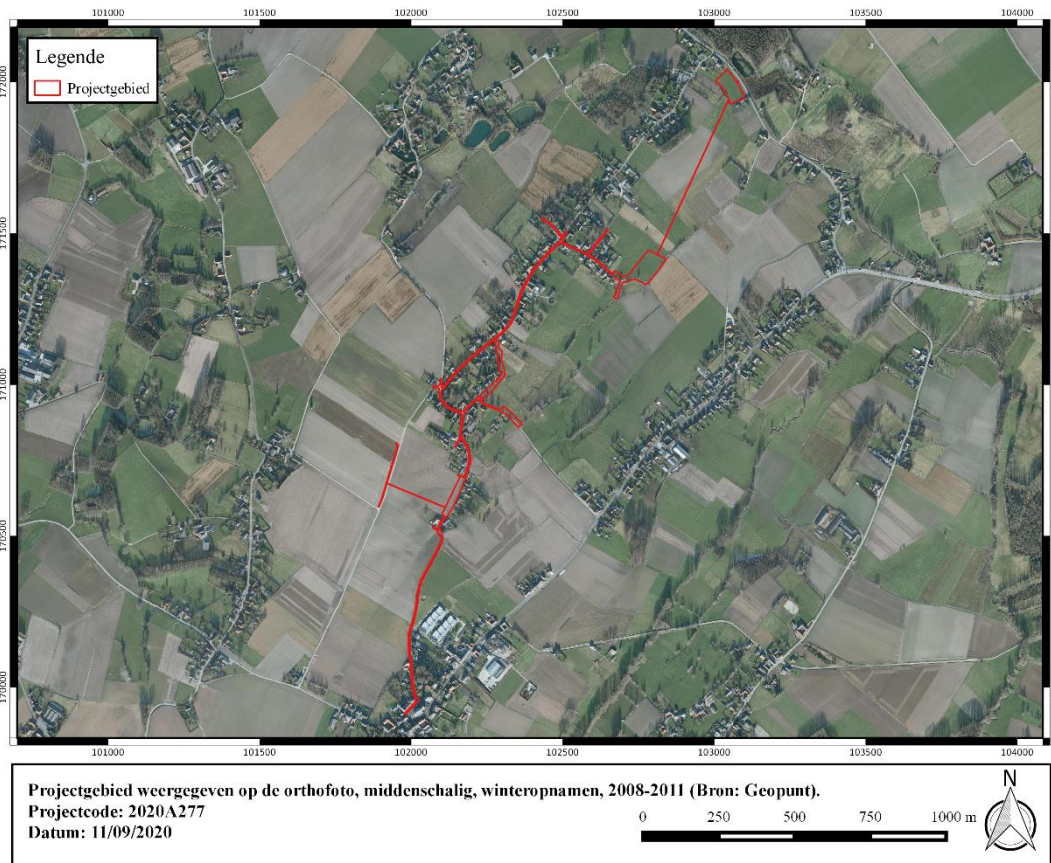

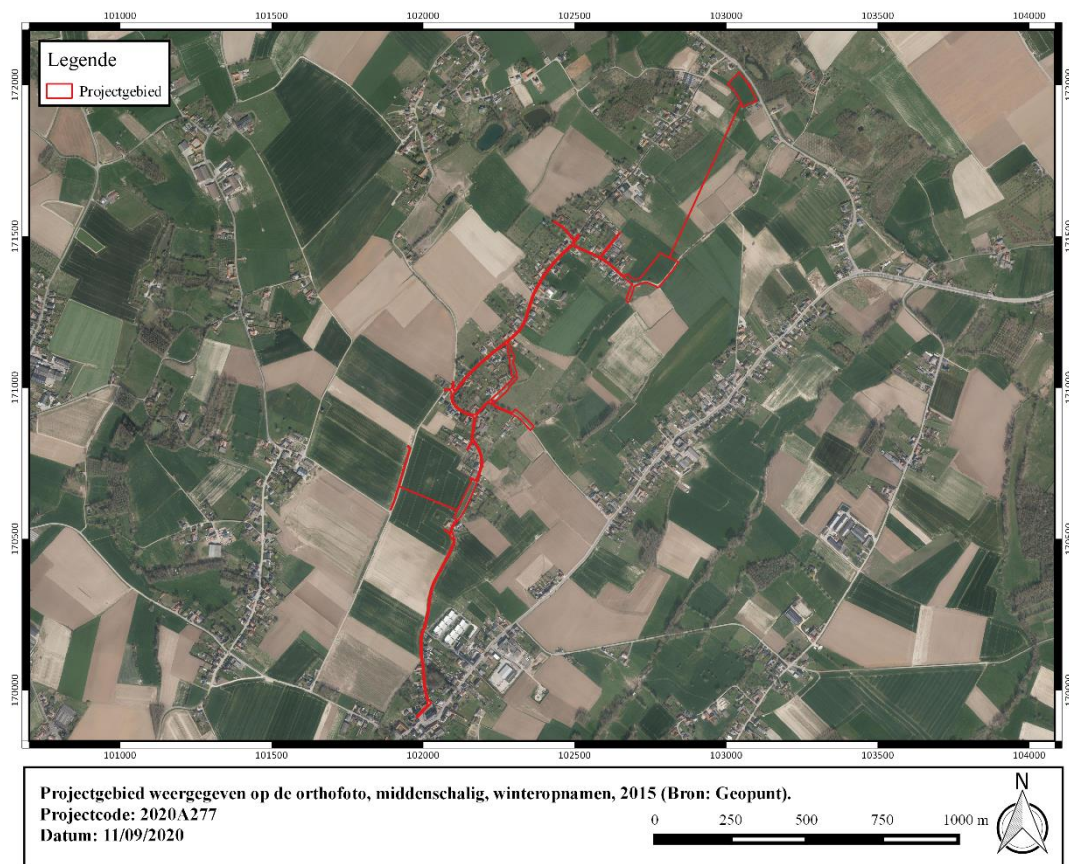
Figuur 46: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1990 (Bron: Geopunt).

Figuur 47: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

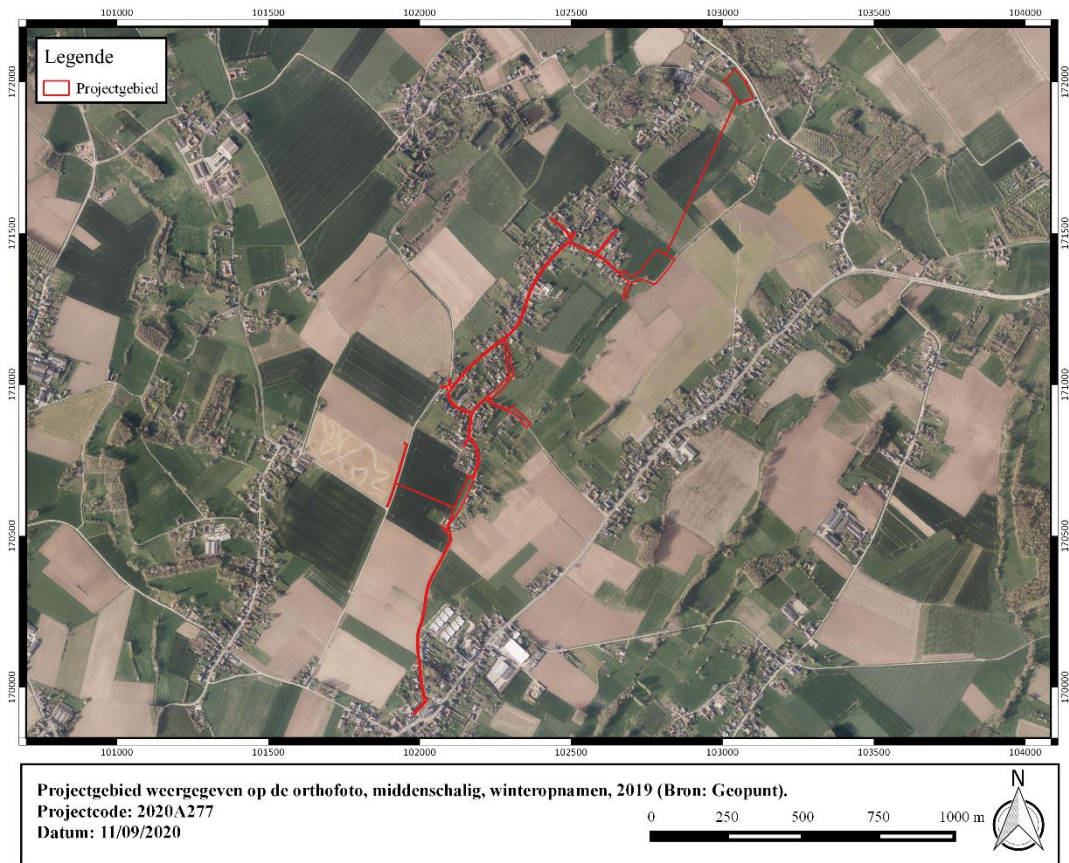

Figuur 48: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

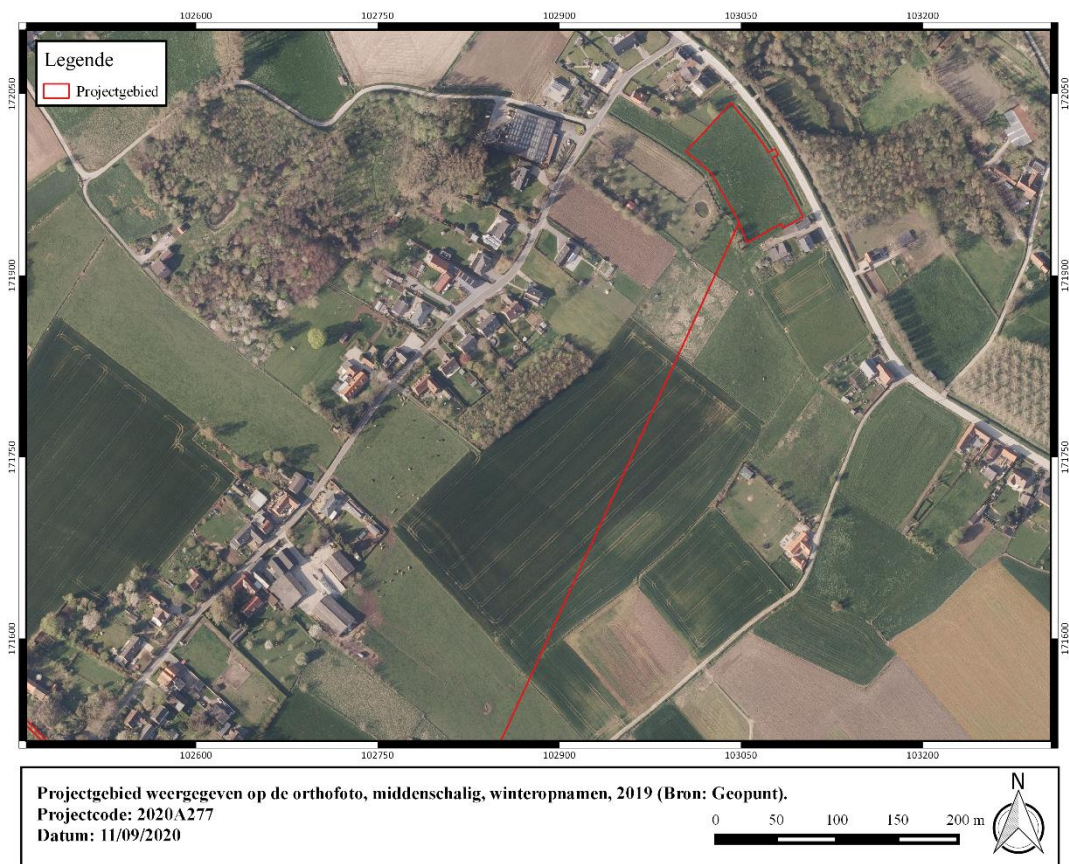

Figuur 49: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2015 (Bron: Geopunt).

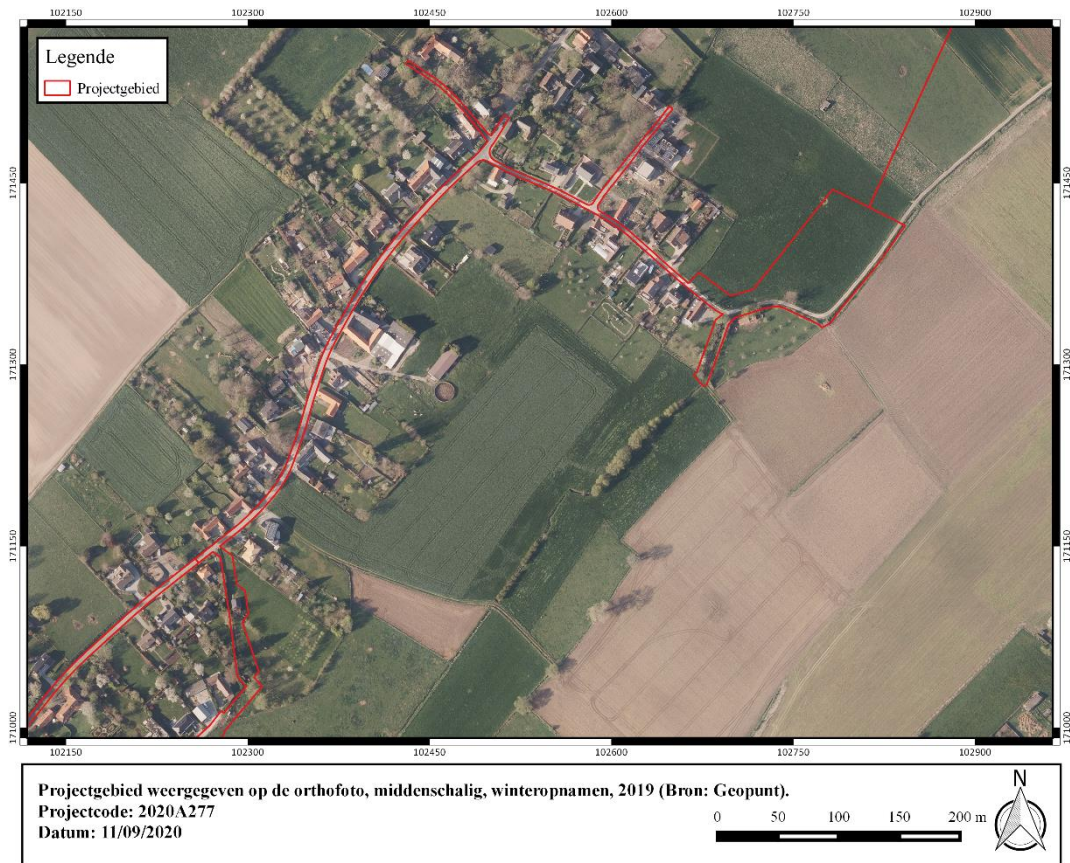

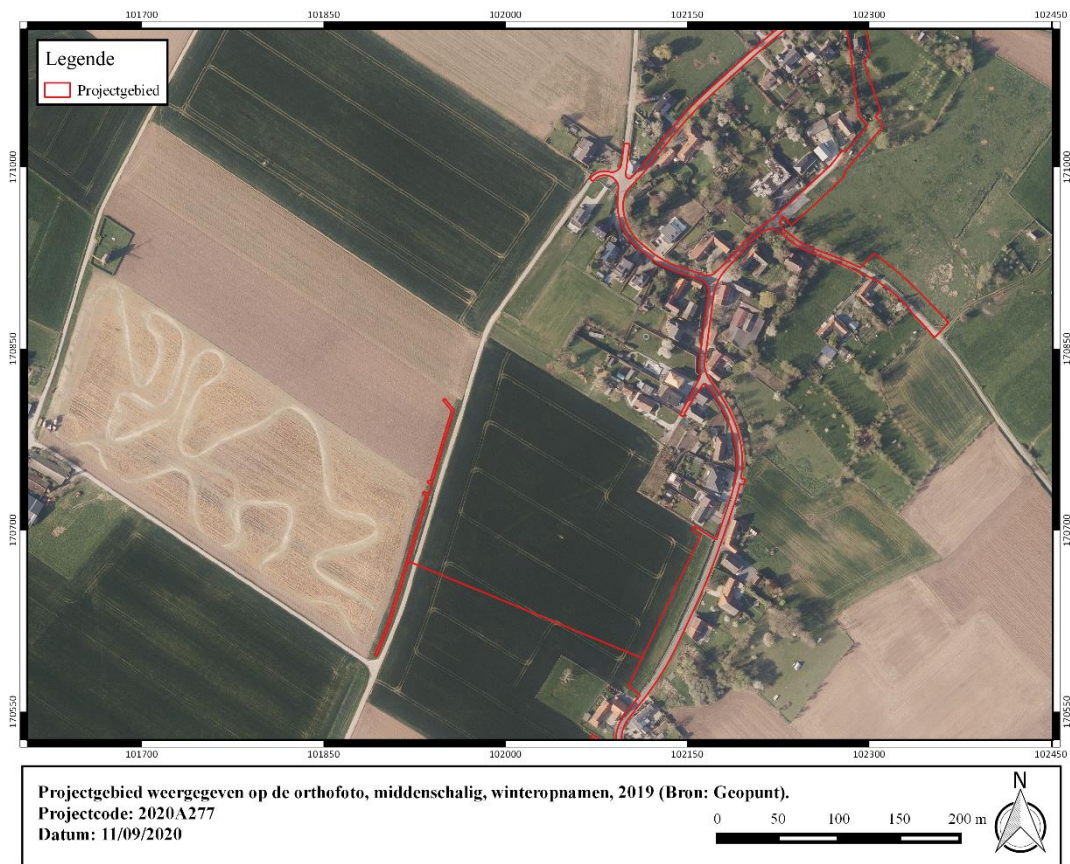
Figuur 50: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

Figuur 51: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2019, detail 1 (Bron: Geopunt).

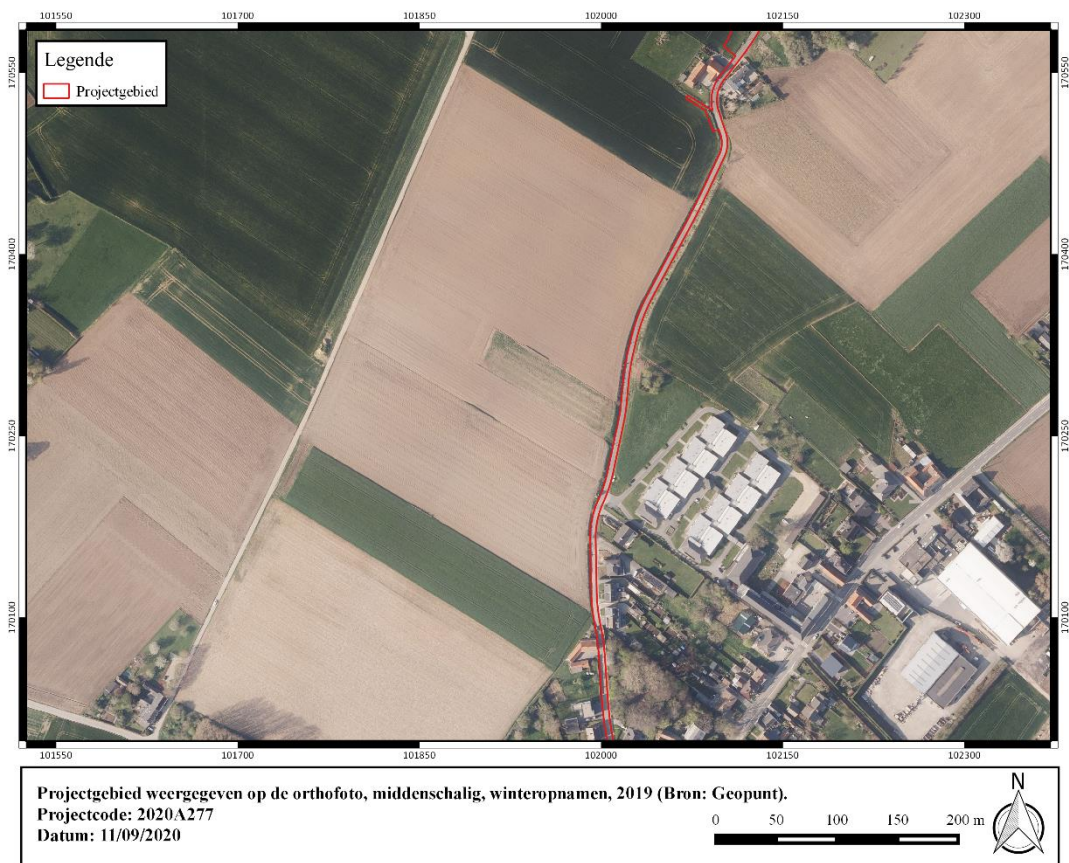

Figuur 52: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2019, detail 2 (Bron: Geopunt).

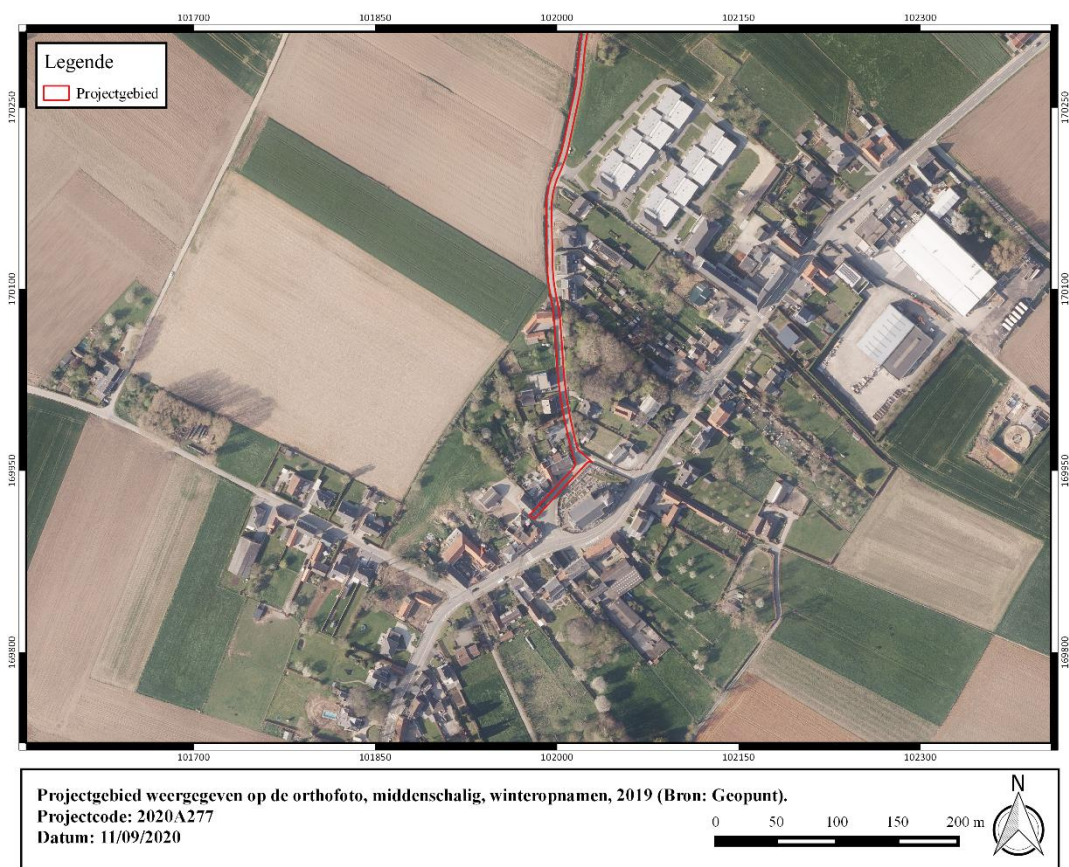

Figuur 53: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2019, detail 3 (Bron: Geopunt).

Figuur 54: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2019, detail 4 (Bron: Geopunt).

Figuur 55: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2019, detail 5 (Bron: Geopunt).

1.5 Synthese

De opdrachtgever plant rioleringswerken, vernieuwing van de openbare weg en het aanleggen van nieuwe buffergrachten en –bekkens op het grondgebied van Sint-Maria-Horebeke. In het kader van de geplande werken worden eveneens werfzones voorzien waar de teelaarde ten dele wordt afgegraven en een zone voor grondverbetering ingericht waar eveneens de teelaarde wordt afgegraven. De gecombineerde oppervlakte van de geplande ingrepen bedraagt ca. 3,2 ha. Het gros van de rioleringswerken vindt plaats ter hoogte van de bestaande wegenis, nieuwe grachten en bufferbekkens worden gerealiseerd ter hoogte van akker- of grasland.

Sint-Maria-Horebeke is gelegen op de noordelijke rand van de Vlaamse Ardennen. Het rioleringstraject bevindt zich op de noordelijke flank van de Molenberg die afhelt richting de vallei van de Peerdestokbeek. Het rioleringsstracé loopt parallel met een onbenoemde aftakking van deze beek die zich bevindt tussen de Tonnenstraat en Abraham Hansstraat. De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer waarvan de top bestaat uit eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen. De bodemkaart geeft langsheen het grootste deel van de geplande ingrepen een relatief droge leembodem weer. Tegen de vallei van de Peerdestokbeek en haar aftakking is een hydromorfe leem- of kleibodem aangeduid. Vanwege de helling richting de Peerdestokbeek kan lokaal ook colluvium aanwezig zijn. De omgeving van de geplande werken, op de overgang tussen een droge flank en een beekvallei moet enigszins gunstig geweest zijn voor rondtrekkende groepen jager-verzamelaars opdat er geprofiteerd kan worden van overlappende biotopen. De hoger gelegen en drogere, vruchtbare leemgronden moeten evenzeer aantrekkelijk geweest zijn voor vroege landbouwgemeenschappen.

Cartografische bronnen reflecteren een open en landelijke omgeving waarbij bebouwing zich hoofdzakelijk langs het wegnnet bevindt. Op de Ferrariskaart is een groot deel van het huidige stratenpatroon reeds herkenbaar. De hoger gelegen delen van de omgeving zijn in gebruik als akkerland. Het gebied langs de Peerdestokbeek, waar de zone voor grondverbetering gepland is, is hoofdzakelijk in gebruik als grasland. Het merendeel van de geplande ingrepen die buiten de bestrating vallen, vinden dan ook in hoofdzaak plaats in akkerland. In het uiterste zuidwesten van het geplande tracé is te zien dat het traject ten noorden van de dorpskerk van Sint-Maria-Horebeke loopt. Op 19e-eeuwse bronnen is weinig verandering op te merken, de omgeving blijft haar landelijke karakter behouden tot op heden. Ook doorheen de sequentie orthofoto's is weinig evolutie inzake landgebruik op te merken.

De enkele archeologische vindplaatsen in de ruime omgeving wijzen op menselijke aanwezigheid tijdens het neolithicum. Op ruime afstand ten oosten van het onderzoeksgebied, nabij de samenvloeiing van de Peerdestokbeek en de Krombeek werden bij vlakdekkend onderzoek resten onderzocht van een inheemse Romeinse nederzetting. Naast deze sporen van bewoning werden resten in kaart gebracht die in de metaaltijden gedateerd kunnen worden. Tevens werd lithisch materiaal uit het neolithicum gerecupereerd. Ook aan de overzijde van de Krombeek, op hoger en droger terrein, werd een veldgraf uit vermoedelijk de late ijzertijd onderzocht. Verder noordwaarts, eveneens op de rand van de vallei van de Peerdestokbeek werden bij vlakdekkend onderzoek in de jaren '90 off site relictten uit de metaaltijden in kaart gebracht evenals sporen van bewoning uit de Romeinse periode en de vroege middeleeuwen. Rondom het onderzoeksgebied zijn eveneens reeds een aantal veldprospecties uitgevoerd en vondsten van metaaldetectie gemeld. Bij de veldprospecties werd voornamelijk keramisch materiaal uit de Romeinse periode en middeleeuwen ingezameld. Bij metaaldetectie kwamen munten uit de Romeinse periode aan het licht en menig musketkogel. Mogelijk kan een deel van deze projectielen in verband gebracht worden met het slagveld van de 'Slag bij Franskouter' die werd uitgevochten tijdens de Oostenrijkse Successieoorlog in de 18^e eeuw.

Concreet dient ter hoogte van de geplande werken uitgegaan te worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. Op basis van het landschappelijk kader en archeologische indicaties in de buurt bestaat de verwachting uit zowel artefactensites als resten van bewoning, begraving of andere activiteiten in de vorm van bodemsporen. In de eerste plaats dient een landschappelijk bodemonderzoek de bodemopbouw en bewaringscondities in kaart te brengen ter hoogte van de zone voor grondverbetering en de zone waar nieuwe bufferbekkens worden aangelegd. Mocht hieruit blijken dat de bewaringscondities met betrekking tot artefactensites plaatselijk gunstig zijn is een verkennend landschappelijk bodemonderzoek noodzakelijk. In het geval van een positieve staalname kan dit onderzoek aangevuld worden met waarderende archeologische boringen en/of proefputten. Met betrekking tot erfgoed bestaand uit bodemsporen is een proefsleuvenonderzoek de meest geschikte onderzoeksmethode. Ter hoogte van de geplande rioleringswerken bij de dorpskern van Sint-Maria-Horebeke wordt een gericht proefputtenonderzoek geadviseerd. De kenniswinst ter hoogte van de dorpskern van Korsele wordt gezien de aard van de geplande werken en het laag potentieel op archeologische resten als minimaal ingeschat. Daarom wordt de zone van de werken ter hoogte van Korsele vrijgegeven.

2 Bibliografie

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020: *Omgeving van Tissenhovemolen [online]*, <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/135215> (geraadpleegd op 17 januari 2020).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020: *Gehucht Korsele en omgeving [online]*, <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/300397> (geraadpleegd op 17 januari 2020).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020: *Wijk Corseele [online]*, <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/300392> (geraadpleegd op 17 januari 2020).

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

VAN RANST, E. & SYS, C. 2000. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen*. Universiteit Gent.

